

KANDIDATUPPSATS

Våren 2011

Sektionen för hälsa och samhälle

Högskolan Kristianstad

Företagsekonomi

Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Författare

Tobias Arendt

Alexander Wingren

Handledare

Pernilla Broberg

Examinator

Göran Nilsson

Sammanfattning

Uppsatsens syfte är att förklara skillnaden i varför företag noterade på Stockholmsbörsen lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Studien baseras på företag noterade på Stockholmsbörsen OMX, Large-, Mid-, och Small Cap. Sammanlagt granskas 200 noterade bolag utifrån dess årsredovisningar. Undersökningen delas in i fyra olika riskkategorier; finansiell risk, affärsrisk, operationell risk samt strategisk risk. Varje kategori, med sina beroende variabler, analyseras var för sig. Därefter analyseras mängden totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer genom att de fyra kategorierna slås samman. Undersökningen omfattar sju hypoteser som analyseras utifrån en checklista som är framarbetad av författarna. Hypoteserna grundar sig på institutionell teori, positive accounting theory samt legitimitetsteorin. Syftet med hypoteserna är att finna samband som påverkar mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer samt finna samband som påverkar homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

Analysen sker genom en multipel linjär regressionsanalys för varje kategori av risk samt för totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Studien visar att företag, trots reglering, lämnar olika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Vidare visar studiens resultat att storleksmättet antal anställda påverkar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vid strategisk risk. Därefter påträffas inget som kan sägas påverka företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom finansiell risk, affärsrisk, operationell risk samt totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Resultatet av studien visar att mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inte kan förklaras av institutionell teori, positive accounting theory eller legitimitetsteorin. Det påvisas dock samband vid homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk, där dessa samband tyder på att institutionell teori och positive accounting theory kan förklara homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk.

Nyckelord: Upplysningar, risker, osäkerhetsfaktorer, finansiell risk, affärsrisk, operationell risk, strategisk risk.

Abstract

The purpose of this dissertation is to explain the difference in why companies listed on the Stockholm Stock Exchange provides various information on risks and uncertainties. The study is based on companies listed on the Stockholm Stock Exchange OMX, Large, Mid and Small Cap. Totally 200 listed companies were examined in terms of their financial statements. The study is divided into four different categories of risk, financial risk, business risk, operational risk and strategic risk. Each category, with their dependent variables, is analyzed separately. Then the total amount of information about risks and uncertainties is analyzed, faced by the four categories that are put together. The dissertation covers seven hypotheses that are analyzed based on a checklist that is worked through by the authors. The hypotheses are based on institutional theory, positive accounting theory and legitimacy theory. The purpose of the hypotheses is to find relationships that affect the amount of information on risks and uncertainties and find relationships that affect the homogeneous information about risks and uncertainties.

The analysis is done through a multiple linear regression analysis for each category of risk and for total amount of information on risks and uncertainties. The study shows that companies, despite regulation, disclose different amounts of information about risks and uncertainties. Also, the result of the study shows that the companies' number of employees (size) affects disclosures on strategic risks and uncertainties. Furthermore, when it comes to financial risk, business risk, operational risk and total information on risks and uncertainties the variables used in this study cannot explain the differences in companies' disclosures. Hence, the results of this study show that the amount of information about risks and uncertainties can not be explained by institutional theory, positive accounting theory or legitimacy theory. It shows, however, a relationship concerning information about strategic risks and uncertainties. The result suggests that institutional theory and positive accounting theory can be used to explain the relationship of homogeneous information on risks and uncertainties within the strategic risk.

Keywords: Information, risks, uncertainties, financial risk, business risk, operational risk, strategic risk.

Förord

Arbetet med denna uppsats har varit otroligt intressant, inspirerande och utmanande. Under resans gång har vi lärt oss mycket om de risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med ett företag. Arbetet med uppsatsen har motiverat oss att fortsätta att uppdatera oss kring ämnet om risker och osäkerhetsfaktorer då vi anser att ämnet ständigt är aktuellt.

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Pernilla Broberg för hennes hjälp, vägledning och hennes ständiga närvaro genom hela uppsatsen. Vi vill även rikta ett tack till Andreas Fondell samt Sven-Arne Nilsson för att de har delat med sig av sina kunskaper och hjälpt oss med avgörande tips kring utformning av checklistan.

Kristianstad 7 juni 2011

Tobias Arendt

Alexander Wingren

Förkortningar

IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
IAS	International Accounting Standards
FASB	Financial Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
EU	Europeiska Unionen
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)
RFR	Rådet för Finansiell Rapportering
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles
SIX	Scandinavian Information Exchange

Innehållsförteckning

1 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Problemdiskussion	10
1.3 Forskningsfråga	11
1.4 Syfte	11
2 Teoretisk metod	12
2.1 Forskningsfilosofi	12
2.2 Forskningsstrategi	12
2.3 Teori	13
2.4 Forskningsmetod	14
3 Teori	15
3.1 Regleringar och lagar	15
3.2 Institutionell teori	17
3.2.1 <i>Tvingande isomorfism</i>	18
3.2.2 <i>Mimetisk isomorfism</i>	19
3.2.3 <i>Normativ isomorfism</i>	20
3.3.4 <i>Decoupling</i>	21
3.3 Positive accounting theory	22
3.3.1 <i>Ägarperspektiv</i>	23
3.3.2 <i>Politiska kostnader</i>	23
3.3.3 <i>Skuldsättning</i>	24
3.4 Legitimitetsteorin	25
4 Empirisk metod	27
4.1 Litteratursökning	27
4.2 Datainsamlingsmetod	27
4.3 Urval	28
4.4 Operationalisering	28
4.4.1 <i>Beroende variabel</i>	29
4.4.2 <i>Oberoende variabler</i>	30
4.4.2.1 <i>Reglering</i>	30
4.4.2.2 <i>Bransch</i>	31
4.4.2.3 <i>Revisionsbyrå</i>	31
4.4.2.4 <i>Ägarspridning</i>	32
4.4.2.5 <i>Storlek</i>	33
4.4.2.6 <i>Skuldsättning</i>	33
4.4.2.7 <i>Lönsamhet</i>	34

4.5 Förstudie	35
4.6 Svarsfrekvens	36
4.7 Analysmetoder	37
4.8 Reliabilitet	37
4.9 Validitet	38
5 Empirisk analys	39
5.1 Univariat analys	39
5.2 Multivariat analys	42
5.2.1 Finansiell risk	43
5.2.2 Affärsrisk	44
5.2.3 Operationell risk	46
5.2.4 Strategisk risk	47
5.2.5 Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	48
5.3 Hypotesprövning	49
5.3.1 Reglering	50
5.3.2 Bransch	51
5.3.3 Revisionsbyrå	52
5.3.4 Ägarspridning	53
5.3.5 Storlek	54
5.3.6 Skuldsättning	55
5.3.7 Lönsamhet	56
5.4 Sammanställning av hypotesprövning	58
6 Diskussion och slutsatser	59
6.1 Inledande slutsats	59
6.2 Finansiell risk	59
6.3 Affärsrisk	60
6.4 Operationell risk	61
6.5 Strategisk risk	62
6.6 Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	63
6.7 Egna reflektioner och självkritik	65
6.8 Förslag till fortsatt forskning	66
Källförteckning	68
Bilaga 1 – Checklista	73
Bilaga 2 – Korrelation variabler	74
Bilaga 3 – Multipel linjär regressionsanalys – strategisk risk	75

Tabell- och diagramförteckning

Tabell 4.4.1	Beroende variabel	29
Tabell 4.6	Svarsfrekvens.....	36
Tabell 5.1.1	Antal företag noterade på respektive börslista.....	40
Tabell 5.1.2	Företag enligt SIX branschindelning.....	40
Tabell 5.1.3	Antal/andel revisionsuppdrag per revisionsbyrå på Stockholmsbörsen OMX.....	41
Tabell 5.1.4	Beroende variabler.....	42
Tabell 5.1.5	Oberoende variabler.....	42
Tabell 5.2.1	Multipel linjär regressionsanalys – finansiell risk.....	44
Tabell 5.2.2	Multipel linjär regressionsanalys – affärsrisk.....	45
Tabell 5.2.3	Multipel linjär regressionsanalys – operationell risk.....	46
Tabell 5.2.4	Multipel linjär regressionsanalys – strategisk risk.....	48
Tabell 5.2.5	Multipel linjär regressionsanalys – upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	49
Tabell 5.3.1	Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	51
Tabell 5.4	Sammanställning av hypotesprövning.....	58
Diagram 5.3.1	Företagens spridning för deras upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	51

1 Inledning

Första kapitlet behandlar den problematik och bakgrund som finns i diskussionen kring företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Slutligen presenteras uppsatsens syfte samt forskningsfråga utifrån den problematik som diskuterats.

1.1 Bakgrund

Efter varje ny ekonomisk kris föds allt som oftast en ny reglering. Ibland har politiken använt regleringar som svar och lösningar på de kriser och krascher som världen skådat. Kreugerkraschen 1932 innebar att det bildades en ny aktiebolagslag i Sverige som med stor eftertänksamhet byggde på erfarenheter från Kreugerkoncernens fall. Enronskandalen 2001 bidrog till att "The Sarbanes Oxley Act" togs fram vilket ställde hårdare krav på företagens redovisning i USA. Vår senaste finanskris, 2007 - 2009 skapade debatt kring regleringar av bonussystem i de olika bankerna. Den debatt som ligger närmast i tiden är den om skandalomsusade HQ Bank, där diskussionen kring bankernas trading verksamhet togs fart på allvar.

Efter framstående kriser och krascher har det skett stora förändringar i ekonomin. Företagsstrukturen har blivit mer komplexa, regleringen har blivit hårdare, respekten för finansiella instrument har ökat samtidigt som internationella transaktioner blivit fler, vilket alla gett upphov till ökad riskrapportering för företag efter hand (Dobler, 2008). När varje ny reglering tas fram ökar kraven på redovisningens kvalitet samt på företagens upplysningar, inte allt för sällan handlar dessa upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer för att öka transparensen. Riskrapporteringen ska tillhandahålla upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som gör att utomstående kan bedöma framtida ekonomiska prestationer (Dobler, 2005; Linsley & Shrives, 2006). Hutton (2004) menar att ökad transparens gällande företagets risker och osäkerhetsfaktorer är avgörande för att en kapitalmarknad ska fungera väl. För att uppnå och upprätthålla en korrekt värdering av ett företags aktie krävs det välinformerade och säkra investerare (Hutton, 2004). Även Beretta och Bozzolan (2004) hävdar att upplysningar om risk och osäkerhetsfaktorer hjälper investerare att fastställa riskprofilen samt uppskatta marknadsvärdet av ett företag. Genom ökade upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer argumenterar Iatridis

(2010) att möjligheterna minskas för vinstmanipulation vilket skulle effektivisera aktiemarknaden. Samtidigt menar Combes-Thuélin, Henneron & Touron (2006) att upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer är viktigt för företagets kommunikation mot kapitalmarknaden. Vidare diskuterar de problemen med dåliga upplysningar och hur dessa oftast lett till stora skandaler och krascher, vilket i sin tur kan leda till att investerare tappar förtroendet för företagets årsredovisningar som trovärdig informationskälla. Ett annat argument till varför företag bör lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer menar Fuller & Jensen (2002)  r den tydlighet som skapas genom upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, vilket kan förhindra allvarliga skador på företagets anseende och långsiktiga hälsa samt övervärdering av det egna kapitalet. Skinner (1994, 1997) ser även möjligheter för företag att se upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som konkurrensfördelar då han anser att kapitalmarknaden kommer att straffa de företag som lämnar otillräcklig information i förhållande till dess konkurrenter. Det finns dock studier som visar att de företag som öppet redovisar upplysningar om risk har ett högre betavärde och riskpremie än de som inte redovisar informationen (Jorgensen & Kirschenheiter, 2000). Att vara fullständigt uppriktig om risker och osäkerhetsfaktorer kan även orsaka fall i aktiekursen för de som ser kortsiktigt på verksamheten (Fuller & Jensen, 2002). Detta styrks ytterligare av Aboody & Kaznik (2000) och Iatridis (2008) som hävdar att företag  r mer angelägna om att lämna ifrån sig positiv information medan de tenderar att fördröja offentliggörandet av negativ information. Dobler (2008) argumenterar för att besluten om att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer grundar sig på skillnaden i värde mellan framtida kassaflöde av lämnandet av informationen jämfört med att inte avslöja riskerna, det vill säga visar sig upplysningarna om riskerna generera ett högre värde lämnas informationen.

1.2 Problemdiskussion

Enligt International Accounting Standards Board, IASB,  r International Financial Reporting Standards, IFRS, avsedd att ge en gemensam uppsättning av globalt tillämpade redovisningsstandarder med det slutgiltiga målet att minska internationella finansiella rapporteringens mångfald (Ali, 2005; Whittington, 2005; Jones & Finley, 2011). Genom implementationen av International Financial Reporting Standards, IFRS, höjs kvalitén och jämförbarheten av årsredovisningar, vilket gör det mer konsekvent och ökar tillförlitligheten i årsredovisningarna (Iatridis, 2008). Som effekt

av finanskrisen måste företag från år 2009 upplysa om hur värdering av finansiella instrument till verkligt värde har gjorts genom införande av IFRS 7 och en senare version av IAS 39 (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson, Rimmel 2010). Förändringar i redovisningsstandarder är i första hand tänkt att avse förbättrad finansiell rapportering. IAS/IFRS införande 2005 motiverades med högre kvalitet i redovisningsstandarderna som skulle leda till bättre upplysningar i företagens årsredovisningar (Daske & Gebhardt, 2006). Forskning visar dock på stor skillnad i hur börsnoterade företag lämnar upplysningar om risk och osäkerhetsfaktorer i deras årsredovisningar (Combes-Thuélin, Henneron & Touron, 2006). Vilket leder in på uppsatsens behandlingsämne och forskningsfråga.

1.3 Forskningsfråga

Hur förklaras skillnaden i varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer?

1.4 Syfte

Syftet är följaktligen att förklara skillnaden i varför företag noterade på Stockholmsbörsen OMX lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer har de facto påverkats av den hårdnade regleringen och effekterna av dessa bör således synas i berörda årsredovisningar, inte minst på grund av IFRS 7 och IAS 39 införande inför år 2009.

2 Teoretisk metod

I det andra kapitlet presenteras uppsatsens teoretiska metod, innehållande, forskningsfilosofi, forskningsstrategi, forskningsansats, val av teori samt forskningsmetod. Den teoretiska metoden ligger till grund för utformandet av uppsatsen gällande teori och empiri.

2.1 Forskningsfilosofi

När forskning görs finns det tre huvudsakliga forskningsfilosofier; realism, interpretivism och positivism (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Syftet med den här uppsatsen är att förklara skillnaden i varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer samt vilka samband som visar sig påverka ett företags beslut om upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Samband kommer att förklaras genom hypoteser, vilket ger möjligheten att mäta och iaktta verkligheten genom generalisering. Det innebär att forskningsfilosofin för denna uppsats är positivism. En positivistisk forskningsfilosofi innebär att de data som samlas in inte tolkas, utan ses som den verkligen är. Kritik har riktats mot denna forskningsfilosofi då det hävdas att det är omöjligt att lägga till egna värderingar då författaren själv väljer vilka variabler som skall mätas, vilken data som skall samlas in samt målet med studien (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007).

2.2 Forskningsstrategi

Det finns olika typer av forskningsstrategi att utgå från vid en studie; deduktiv-, induktiv- och abduktiv forskningsstrategi (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Denna uppsats har en förklarande forskningsansats med en deduktiv forskningsstrategi. Kritik har riktats mot deduktiv forskningsstrategi då den inte tolkar och förstår de samband som ligger till grund för dess existens (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Anledningen till att deduktiv forskningsstrategi väljs är eftersom befintliga teorier kommer användas för att skapa hypoteser. Vidare kommer dessa hypoteser ge möjlighet att mäta och iaktta verkligheten genom generalisering.

2.3 Teori

Teorierna kring olika regleringsperspektiv inom redovisningen är många, en del ifrågasätter till och med om en hårdare reglering verkligen är lösning på företagens mångfald av upplysningar. Reglering har följt redovisningen så länge den funnits och tenderar att växa med tiden. Hur detaljerad reglering vi bör ha, diskuteras ständigt. Den institutionella teorin behandlar acceptansen och legitimiteten i redovisningen vilket visar sig genom att företagen inte alltid agerar så ekonomiskt rationellt som de förväntas utan låter sig påverkas och styras genom andra omgivande faktorer och mönster (Deegan & Unerman, 2006). Med tanke på den internationella prägel som IFRS regleringen har satt med sitt införande år 2005 kan möjligen den institutionella teorin vara till hjälp för att förklara företagens beteende kring upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Enligt Eriksson-Zetterquist (2009) fokuserar den institutionella teorin på strukturer och processer som är gemensamma för hela branscher och sträcker sig över både funktion- samt geografiska gränser. Liksom IFRS regleringen framträder därmed den institutionella teorin både nationellt och internationellt.

Enligt Watts & Zimmerman (1979), upphovsforskarna till positive accounting theory, drivs företagsledningen och aktieägarna av att maximera sin egen välfärd. Enligt Deegan & Unerman (2006) påverkar redovisningen relationen mellan individer och organisationer. Detta kommer givetvis att påverka upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då företagen tenderar att redovisa enligt egenintresse (Watts & Zimmerman, 1979). Ett sätt att lösa denna konflikt och informationsasymmetri är genom kontrakt av olika slag. På så sätt sammanfaller aktieägarnas och företagens intresse och det bör därför ligga i företagets intresse att upplysa om sina risker och osäkerhetsfaktorer (Watts & Zimmerman, 1978). Det har dock visats sig att positive accounting theory fått utstå en del kritik för att den är alldeles för "teoretisk" samt att man avlägsnar forskning från "praktiken" alldeles för mycket (Deegan & Unerman, 2006).

Förutom regleringar om upplysningar kring risker och osäkerhetsfaktorer så finns det även utrymme för företagen att lämna frivilliga upplysningar för att anpassa sig till de normer som samhället har byggt upp (Deegan & Unerman, 2006). Legitimeringsteorin utgår ifrån att företaget blir legitimt accepterat av branschen och

samhället om de väljer att följa de normer som finns. Därför bör det finnas incitament för företagen att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i sina årsredovisningar för att skapa den tillit som krävs från samhället. Genom att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer upprätthålls det ”sociala kontrakt” som finns mellan företaget och samhället (Deegan & Unerman, 2006).

2.4 Forskningsmetod

Enligt Bryman & Bell (2007) beskrivs kvalitativ metod tillämpningsbart vid forskning som betonar ord istället för en stor mängd data som samlas in, samt kvantitativ metod används då forskning baseras på en stor mängd data. Hartman (2008) menar att den kvantitativa metoden kännetecknas av att den är mer strukturerad och formaliserad än en kvalitativ metod. Vidare menar han att den kvalitativa metoden är tillämpningsbar då det görs en bred undersökning där avsikten är att göra jämförelser samt dra generella slutsatser. Då denna studie använder data i form av årsredovisningar från år 2009 som sedan skall analyseras med en multipel linjär regressionsanalys, är forskningsmetoden kvantitativ. Efterföljande hypotesprövning ger möjlighet att mäta och iaktta verkligheten genom generalisering. Anledningen till att årsredovisningar från år 2009 granskas beror på att då studien påbörjades var inte årsredovisningar för år 2010 tillgängliga. Kritik har riktats mot den kvantitativa forskningsmetoden då påverkan från författaren till studien är omöjlig att bortse samt att analysen inte går att bli bättre än det material som undersöks (Bryman & Bell, 2007).

3 Teori

Det tredje kapitlet presenterar de teorier som ligger till grund för den problemformulering som uppsatsen behandlar samt ett avsnitt om de regleringar och lagar som är aktuella i diskussionen. Tre teorier presenteras, den institutionella teorin, positive accounting theory samt legitimeringsteorin. Utifrån de tre teorierna formuleras hypoteser som ligger till grund för uppsatsens fortsatta empiriska analys.

3.1 Regleringar och lagar

Amerikanska FASB tog fram ett så kallat Conceptual framework, en Föreställningsram, under 1970-talet. Syftet med Föreställningsramen var bland annat att få en bättre teoretisk grund för de enskilda standarder som gavs ut, samt att redovisningsregler skulle vara mer konsekventa och mindre slumpartade. När IASC ersattes av IASB 2001, fastställde IASB att föreställningsramen fortfarande gällde. EU har därefter antagit Föreställningsramen inom sina regler, vilket innebär att europeiska länder som följer IFRS ska hämta vägledning i Föreställningsramen (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel 2010). IAS 1 tar upp hur ett företag skall utforma sina årsredovisningar så att de ger en rättvisande bild (Evans 2003). Vidare skriver Evans (2003) att begreppet rättvisande bild är ett dynamiskt begrepp och därför har definitionen aldrig översatts från engelskan. Dock finns rättvisande bild definierat i ÅRL 2 kapitlet 3§ (2009), som säger följande:

“Balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Om det behövs för att en rättvisande bild skall ges, skall det lämnas tilläggsupplysningar. Om avvikelse görs från vad som följer av allmänna råd eller rekommendationer från normgivande organ, skall upplysningar om detta och om skälen för avvikelsen lämnas i en not. ”

I ÅRL (2009) 5 kapitlet finns regleringar för tilläggsupplysningar, där 1§ säger bland annat att upplysningar skall lämnas som noter samt hänvisningar skall göras vid de poster i balansräkningen eller resultaträkningen till vilka de hänförs. IAS 1 tar även upp att företag skall upplysa om bedömningar och osäkerheter i uppskattningar. Det beskrivs som att företag skall upplysa om de bedömningar som företagsledningen

gjort när de valde redovisningsprinciperna samt vilken effekt det har haft på de finansiella rapporterna (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel 2010). Vidare skriver Marton, m.fl. (2010) att företag skall upplysa om de antaganden som görs för framtiden samt ta med betydelsefulla källor till osäkerhet i uppskattning vid räkenskapsårets slut. ÅRL (2009) säger i 6 kapitlet vad förvaltningsberättelsen skall innehålla samt att en finansieringsanalys skall medföljas. I ÅRL (2009) 6 kapitlet 1§ beskrivs vilka upplysningar som skall finnas med i förvaltningsberättelsen, där punkt 3 säger att upplysningar om företagets förväntade framtida utveckling inklusive en beskrivning av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget står för skall vara med.

Enligt IASB är IFRS avsedd att ge en gemensam uppsättning av globalt tillämpade redovisningsstandarder med det slutgiltiga målet att minska internationella finansiella rapporteringens mångfald (Ali, 2005; Whittington, 2005; Jones & Finley, 2011). IASB strävar att, genom IFRS regleringar, få företagens årsredovisningar mer informativa. Detta med utgångspunkten att investerarna på aktiemarknaden skall få information som underlag för beslut för investeringar (Buisman, 2006). Alla företag inom EU som har aktier eller skuldebrev noterade på en börs eller annan reglerad marknad skall från och med 1 januari 2005 tillämpa IFRS i sin koncernredovisning (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel 2010). Vidare måste moderbolag inom en koncern följa IAS 27 vid upprättande och utformning av en koncernredovisning, dvs. denna reglering reglerar hur koncernredovisning skall upprättas (IFRS-volymer, 2009).

Som effekt av finanskrisen måste företag från år 2009 upplysa om hur värdering av finansiella instrument till verkligt värde har gjorts genom införande av IFRS 7 och en senare version av IAS 39 (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel 2010). IAS 39 beskriver de principer som krävs för redovisning av finansiella instrument. Denna reglering hänvisar definitioner till IAS 32 som tar upp klassificeringar på de finansiella instrumenten (IFRS-volymer, 2009). IFRS 7 har som syfte att kräva företag på att lämna upplysningar i sina finansiella rapporter som gör det möjligt för användare att bedöma betydelsen av finansiella instrument för företagets finansiella ställning och resultat. Vidare har denna standard krav på att företag skall lämna upplysningar om karaktären och omfattningen av risker till följd av finansiella

instrument som företaget är exponerat för under perioden och vid rapportperiodens slut samt hur företaget hanterar dessa risker (IFRS-volymen 2009). Upplysningar om karaktär och omfattning av risker som härrör från finansiella instrument delas upp i kvalitativa- respektive kvantitativa upplysningar enligt IFRS 7. Kvantitativa upplysningar innefattar normalt kreditrisk, likviditetrisk samt marknadsrisk (IFRS – volymen 2009).

Svenska noterade koncerner skall följa IAS 32 samt IAS 39 och IFRS 7 fullt ut i sin koncernredovisning (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel, 2010). Vidare skriver Marton m.fl. (2010) då det inte finns några extra tillägg i RFR 1 behöver ingen extra upplysning ges förutom enligt ovan nämnda regleringar. RFR 2 har tre olika undantag från kravet på att följa IFRS fullt ut. Detta gäller för moderbolag i en IFRS-koncern samt dotterbolag som frivilligt kan följa RFR 2. Undantagen gäller då områden där det inte är relevant att följa IFRS fullt ut, då det är nödvändigt att göra undantag eftersom ÅRL inte tillåter full tillämpning av IFRS samt undantag som har att göra med koppling mellan redovisning och beskattning (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel, 2010).

Iatridis (2008) skriver att genom implementationen av IFRS höjs kvalitén och jämförbarheten av årsredovisningar, vilket gör det mer konsekvent och ökar tillförlitligheten i årsredovisningar. Kritik har dock riktats mot IFRS. Baskerville & Evans (2011) skriver att IAS och IFRS inte räcker till för att säkerställa likvärdig kvalitet i företagens finansiella rapportering. Skälen anser Baskerville & Evans (2011) bland annat vara lokala traditioner och kulturer inklusive rättsliga och politiska system, vilket leder till olika tolkningar och tillämpningar av IFRS, framförallt då det finns lucker eller alternativ i standarder. Ett annat problem är översättningen av IFRS från den ursprungliga engelskan till andra språk (Baskerville & Evans, 2011).

3.2 Institutionell teori

Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer påverkas av en mängd olika faktorer. Den institutionella teorin förklarar bland annat den externa press från aktieägarna som finns gällande organisationens struktur och hur den ska verka i en bredare social miljö för acceptans (Deegan & Unerman, 2006). Khadaroo (2005) argumenterar för att effektivitet inte är den enda vägen till överlevnad för ett företag, att erhålla

institutionell legitimitet från samhället är en väl så fungerande överlevnadsstrategi, med det menas att företag använder de verktyg och processer som är accepterat och legitimerat av samhället de verkar i. Medan den traditionella institutionella teorin har använts för att förutse olika ”beteende” och ”strukturer” bland företag så har den senaste teoretiska utvecklingen identifierat sådana situationer där förändringar verkligen kan förväntas, institutionell teori är därför en stark kandidat att använda för att förklara skillnader och likheter mellan företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer (Buck & Chizema, 2006). Enligt Meyer & Rowan (1977) är företags formella struktur så starkt institutionaliserade att de fungerar som myter, de diskuterar bland annat myter kring redovisningen och hur den inte tvunget måste stå för den effektivaste lösningen utan används för att företaget ska framstå som rationellt och trovärdigt. Vidare hävdar de att på grund av ökade krav från regleringar, intresseorganisationer samt från samhället, kommer företagen att utvecklas till att ”likna varandra” och därmed anta samma ”myter”. Skulle det vara så att företagen väljer att inte utvecklas enligt kraven, kommer de att framstå som nonchalanta, avvikande och i vissa fall till och med icke legitima (Meyer & Rowan, 1977). Det centrala begreppet ”isomorfism” inom den institutionella teorin förklarar varför företag liknar varandra över tid och avstånd och därmed lämnar ”liknande” upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Med tanke på att regleringen kring upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer blir allt hårdare med tiden så bör företagens upplysningar enligt institutionell teori således likna varandra. De första som började diskutera begreppet ”isomorfism” var DiMaggio & Powell (1983) då de förklarade varför företag och andra organisationers struktur är lika varandra. Genom att identifiera tre mekanismer där förändring i institutionell isomorfism förekommer (DiMaggio & Powell, 1983), så är begreppet ”isomorfism” högst aktuellt i diskussionen kring upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

3.2.1 Tvingande isomorfism

En av förklaringarna till varför företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer kan förklaras genom ”tvingande isomorfism” eftersom de tvingas följa lagar, normer och regler som finns inom branschen samt press från intressenter (Deegan & Unerman, 2006). ”Tvingande isomorfism” är ett resultat från både formell och informell press från olika organisationer som har en betydande roll för företaget (DiMaggio & Powell, 1983). ”Tvingande isomorfism” präglas av att större

organisationer påverkar mindre organisationer att anpassa sig till deras krav och genom dessa informella krav från starka organisationer, driver de utvecklingen av företagens upplysningar (Eriksson-Zetterquist, 2009), om exempelvis risker och osäkerhetsfaktorer till en allt högre nivå med tiden. I många fall tvingas företag till förändringar på grund av nya politiska regleringar från statlig nivå vilket påverkar deras sätt att lämna upplysningar (DiMaggio & Powell, 1983). Genom införandet av IFRS går europeiska företag mot en allt mer homogen upplysning om risker och osäkerhetsfaktorer, vilket är ett exempel på hur politiska beslut påverkar företag att bli allt mer "lika" varandra i sin kommunikation och rapportering mot kapitalmarknaden (Judge, Li & Pinsker, 2010). Tidigare forskning visar hur franska företag under 70-talet påverkades genom "tvingande isomorfism" att anta det amerikanska regelverket GAAP och gå mot allt mer homogenera upplysningskrav (Touron, 2005). Med anledning av "tvingande isomorfism" och regleringen i form av IFRS så argumenterar Buisman (2006) att företag efter införandet av IFRS lämnar väsentligt mer information än tidigare och att det därmed är viktiga framsteg för IFRS. Detta vidhålls av Daske & Gebhardt (2006) som i sin forskning visar hur kvalitén har ökat avsevärt på företags upplysningar i deras årsredovisningar efter införandet av IFRS. Vidare argumenterar de för hur komplext det faktiskt är att "mäta" effekten av förändringar i redovisningsstandarderna eftersom det inte finns någon konsensus i vad som karakteriserar hög kvalitet på redovisningsstandarder såsom IAS/IFRS (Daske & Gebhardt, 2006). Med Daske & Gebhardts (2006) resonemang samt den "tvingande isomorfismens" karaktär ställs följande hypotes:

Hypotes 1: IFRS reglerade bolag lämnar lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.2.2 *Mimetisk isomorfism*

"Mimetisk isomorfism" drivs av imiterande krafter som innehåller osäkra situationer för ett företag och där lösningen blir att imitera andra (DiMaggio & Powell, 1983). På så sätt behöver inte mindre framgångsrika företag finna egna lösningar på sina problem utan istället imitera de som verkar framgångsrika (Eriksson-Zetterquist, 2009). Genom att företag imiterar och liknar varandra blir det också lättare för dem att anses som legitima och trovärdiga. "Mimetisk Isomorfism" kommer följaktligen att göra så att företag blir mer framgångsrika då de blir accepterade av omgivningen

(DiMaggio & Powell, 1983). Deegan & Unerman (2006) hävdar att företag söker konkurrensfördelar genom att ständigt förbättra sin legitima status jämfört mot konkurrenter inom branschen. Även (DiMaggio & Powell, 1983) argumenterar för att företag ständigt förbättrar sin legitimitet och trovärdighet i jämförelse mot andra företag i branschen. Genom att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer stärker företag sin legitimitet och trovärdighet jämfört med andra företag i branschen. När framgångsrika företag inom samma bransch använder sig av en viss strategi eller lämnar speciella upplysningar till kapitalmarknaden så ökar sannolikheten för att andra företag inom branschen kommer att imitera dessa företags strategier och upplysningsbeteende (Kock, 2005). Med anledning av detta imiterande beteende från företag inom samma bransch så bör det således uppstå homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vilket leder in på följande hypoteser:

Hypotes 2a: Det finns ett samband mellan bransch och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 2b: Det finns ett samband mellan bransch och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.2.3 Normativ isomorfism

Kapitalmarknaden påverkas av principer, normer och certifieringar som ger indikatorer åt företagen att göra saker på ”rätt sätt” (Deegan & Unerman, 2006). DiMaggio & Powell (1983) hävdar att ”normativ isomorfism” härstammar från professioner där gemensamma krafter definierar vilka metoder och principer som ska kontrollera att företagen agerar på ett korrekt sätt. Dessa professioner har stor påverkan och är starkt förankrade i företags sätt att formulera sin finansiella rapportering (Deegan & Unerman, 2006). IFRS, som utarbetas och ges ut av IASB, påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer på ett sådant sätt att de tvingas följa redovisningsstandarderna enligt IFRS (IFRS-volymer, 2009). Enligt Eriksson-Zetterquist (2009) handlar detta om att försöka skapa en gemensam förståelse och legitimering för företag. Vidare diskuterar Eriksson-Zetterquist (2009) hur denna professionalism påverkar företagens organisationer till att bli allt mer lika varandra. Genom att företag påverkas av professioner som IASB och GAAP eller andra organisationer så bör således företagens upplysningar om risker och

osäkerhetsfaktorer likna varandra. Revisionsbyråer är exempel på organisationer eller så kallade professioner som påverkar utformandet av företagens finansiella rapportering. DiMaggio & Powell (1983) diskuterar hur högre utbildning fått större inflytande i samhället samt hur professionella nätverk har bildats som ett resultat av utbildningens frammarsch. Revisionsbyråer är ett exempel på hur utbildning och nätverk påverkar företag att agera utifrån ett bestämt sätt och därmed likna varandra. Genom att personal i olika företag i stor utsträckning är bildad under samma skola och är till stor del utbytbar, skapar det en situation där tradition och kontroll inte längre är dominerande (DiMaggio & Powell, 1983). Skillnader mellan organisationers kompetens och arbetssätt tenderar enligt ”normativ isomorfism” att minska och därmed bör företagen agera mer likt varandra (Eriksson-Zetterquist, 2009). En revisor måste ha ett samspel mellan regelverk, kunden och revisorn själv för att lyckas med sitt arbete (Johansson, Wallerstedt, Westerdahl, Öhman & Tschudi, 2005). Vidare skriver Johansson m.fl. (2005) att det som påverkar samspelt är den kultur som finns inom revisionskåren, men även revisionsbyråns kultur påverkar revisorernas sätt att arbeta. Jeppesen (2007) diskuterar om att det finns en skillnad mellan stora och små revisionsbolag och dess arbetsgång, vilket leder till följande hypoteser:

Hypotes 3a: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 3b: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.3.4 Decoupling

I praktiken är inte isomorfism så stark jämnt. Företag har benägenhet att anta normer och principer som samhället och organisationer ställer på dem för att sedan koppla isär själva handlingen med utförandet. Företag utger sig för att vara legitima och trovärdiga enligt de principer som institutionell teori beskriver men arbetar sällan på de sätt som de kommunicerar ut (Deegan & Unerman, 2006). I diskussionen om institutionell teori och kring upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, arbetar företagen för att rapportera risker och osäkerhetsfaktorer för att visa att de är ”ärliga” och ”trovärdiga” mot kapitalmarknaden. Men enligt den andra dimensionen av den institutionella teorin så finns det alltså risk för att företagen gömmer sig bakom

betydligt mer relevanta risker och osäkerhetsfaktorer trots att de säger sig arbeta för att identifiera dem.

3.3 Positive accounting theory

Även positive accounting theory kan förklara skillnader i upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då det finns ett tydligt problem enligt principal-agent teorin. Det finns klara motsättningar i intresse mellan företagen och aktieägarna enligt Watts & Zimmerman (1978) då de agerar utifrån att maximera sin egen nytta. Enligt positive accounting theory saknar därför företagen incitament att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till marknaden om det visar sig påverka dem negativt (Watts & Zimmerman, 1979). Aktieägarna däremot söker möjligheter till att minska informationsasymmetrin gällande risker och osäkerhetsfaktorer mellan dem och företaget (Deegan & Unerman, 2006). Forskning visar att positive accounting theory har identifierat åtminstone tre faktorer som påverkar företaget och dess ledning att maximera sin egennytta (Andersson, Cato, Hansson, Tagesson & Yrjö Collin, 2008). Företagsledningen kommer att agera utifrån största möjliga ersättning, de kommer agera för att hålla eget kapital på en låg nivå för att vara mindre ”beroende” av aktieägarna samt de kommer arbeta för att minimera politiska kostnader (Deegan & Unerman, 2006). Dessa tre faktorer styrks ytterligare av Watts & Zimmerman (1990) som hävdar att dessa är de som förekommer mest i forskningen. Moral och tillit är två faktorer som inte ryms inom forskningen av positive accounting theory, vilket klart reducerar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Enligt Watts & Zimmerman (1990) skapas det incitament för ledningen att manipulera resultaten för att erhålla största möjliga bonusar, vilket kommer leda till icke tillförlitliga resultat och balansräkningar. Genom att finansiera stora delar av företaget med externt kapital minskar företagen pressen att lämna ifrån sig upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till aktieägare och på så sätt lättare agera utifrån egenintresse. Kontraktsmekanismen kommer att spela en central roll inom agentteorin och positive accounting theory då det blir avgörande för både företagen och aktieägarna att säkerhetsställa intressena så att dessa blir integrerade med varandra, vilket kan leda till en öppnare redovisning med upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

3.3.1 Ägarperspektiv

I företag där ägandet är separerat från ledning och kontroll uppstår det intressekonflikter och informationsasymmetri mellan företagets aktieägare och ledning, så kallade agentkostnader. Genom att företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer reducerar de dessa agentkostnader (Deegan & Unerman, 2006). Watts & Zimmerman (1990) beskriver situationen som ett kontrakt mellan ägare och företagsledning där information byts mot handlingsfrihet. I företag där aktieägarna är många minskar ägarnas kontroll och insyn i företagets redovisning, vilket ger företagsledningen en högre handlingsfrihet (Deegan & Unerman, 2006). Det visar sig att företag med flera spridda aktieägare har ofta högre krav från aktieägarna på innehållet i de finansiella rapporterna (Maury & Pajuste, 2004). IFRS reglementet har tenderat till att öka företags upplysningar samt ökat kvalitén på informationen i de finansiella rapporterna (Jaafar, 2007). Huruvida ägarstruktur påverkar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer är intressant av flera anledningar, dels på grund av problemet med ett stort antal aktieägare och deras dåliga insyn i företagets redovisning men även därför att årsredovisningar oftast är den största informationskällan för alla dessa små aktieägare (Leuz, 1999). Med anledning av denna diskussion formuleras följande hypoteser:

Hypotes 4a: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 4b: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.3.2 Politiska kostnader

Större företag står ibland under granskning av olika organisationer på grund av den makt som de innehar på marknaden (Deegan & Unerman, 2006). För att slippa denna uppmärksamhet från andra organisationer argumenterar Watts & Zimmerman (1990) för att större företag är mer benägna än mindre att justera redovisningen för att minska den politiska uppmärksamheten och dess medföljande kostnader. Den uppmärksamhet som företag lätt drar på sig är ofta förknippad med företagets omsättning, balansomslutning och antal anställd som av naturliga skäl oftast är högre och fler i större företag (Deegan & Unerman, 2006). Dåliga upplysningar om risker

och osäkerhetsfaktorer i större företag skapar också uppmärksamhet i olika intresseorganisationer, vilket kan resultera i högre politiska kostnader för ett företag. Enligt Watts & Zimmerman (1987) väljer företag att redovisa enligt de standarder som kommer att ge minst uppmärksamhet samt minst kostnader. Det finns dock exempel på företag som väljer att skapa uppmärksamhet på egen hand genom att lämna goda upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Ericsson får positiv kritik för att de är noggranna med att avslöja sina risker i sin årsredovisning, vilket bör gynna Ericsson i form av uteblivna kostnader för oönskade politiska kostnader trots att de är ett större företag (Affärsvärlden, 2011). Tidigare forskning hävdar dock att storlek är starkt relaterad till upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer av flera skäl. De finansiella analyserna av företaget är flera samt pressen angående redovisning av information från företaget är större (Schipper, 1991). Relationen mellan storlek och upplysningar såsom risker och osäkerhetsfaktorer styrks ytterligare av Prencipe (2004) som argumenterar för att större företag har en starkare position på marknaden och att sannolikheten för att upplysningarna ska användas mot dem är liten, och att de därför saknar incitament att inte lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Ovanstående diskussion leder in uppsatsen på följande hypoteser:

Hypotes 5a: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 5b: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.3.3 Skuldsättning

Företag med hög skuldsättning skapar oro kring långivarna och därför är upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer viktigt för att säkerhetsställa att betalningsförmågan samt den långsiktiga överlevnaden är god (Deegan & Unerman, 2006). Watts & Zimmerman (1990) hävdar att företag med högre skuldsättningsgrad har högre agentkostnader. Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer är en del av den ”kontraktsmekanism” som Watts & Zimmerman (1978) diskuterar om för att upprätthålla en nivå av förtroende och trovärdighet gentemot aktieägare och fordringsägare. Banker och kreditinstitut kräver ofta upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i deras bedömning av eventuella låneansökningar. Genom att

företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer reducerar de också de agentkostnader som är förknippade med den höga skuldsättningen (Watts & Zimmerman, 1978). Verrecchia (1983) hävdar däremot att alla sorts upplysningar om ”negativ” information är kostsamma för företaget, vilket i så fall skulle innebära höga kostnader för upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer för företag med hög andel skulder. Prencipe (2004) påstår att i takt med att skuldsättningen ökar, desto mer tvungna blir företagen att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer för att reducera kostnaderna förknippade med relationen mellan långgivaren och företaget. Leuz (1999) visar dock i sin studie att företagen i det fallet utvecklade konfidentiella relationer med de finansierande bankerna och att informationen oftast tillhandahölls privat till bankerna och inte i de aktuella företagens årsredovisningar. Trots kritiken förväntas ändå ett positivt samband mellan hög skuldsättning och upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer att finnas av två anledningar enligt Prencipe (2004). Först på grund av att kostnaderna är lägre för de företag som redan lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till aktuella långgivare men även för att dessa, i det här fallet bankerna är många till antalet och att sådana konfidentiella relationer kan bli komplexa desto fler lån företaget har hos olika långgivare (Prencipe, 2004). Med anledning av ovanstående argumentation formuleras följande hypoteser:

Hypotes 6a: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 6b: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

3.4 Legitimitetsteorin

Förutom att företag måste följa IFRS och ÅRL som är tydliga standarder och regleringar krävs det även att de skapar sig trovärdighet och legitimitet genom att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i enighet med samhällets indirekta krav (Deegan & Unerman, 2006). Dessa typer av normer och principer som präglas av legitimeringsteorin är inga formella regler utan tenderar istället att förändras med tiden, vilket ställer högre krav på företagets vilja att förändras (Deegan & Unerman, 2006). Enligt Dowling & Pfeffer (1975) klassas ett företag som legitimt

när de accepterar och följer sociala värderingar, normer och förväntningar. Ett sätt att skapa legitimitet för företag är genom att ansluta till olika organisationer och nätverk som arbetar för legitimitet i branschen (Deegan & Unerman, 2006). Företag använder även årsredovisningar som ett sätt för att skapa legitimitet i den pågående verksamheten (Deegan & Unerman, 2006). De flesta företag är medvetna om att upplysningar i årsredovisningar är ett viktigt verktyg för att upprätthålla en sund relation till samhället och kapitalmarknaden, faktum är att företagets finansiella rapporter ofta är det enskilda dokument som stärker företagets trovärdighet och legitimitet effektivast (Hines, 1988). Tidigare forskning har visat att företag måste anses som legitima av samhället för att överleva på lång sikt (Tsang, 2001). Ett företag bevisar sin överlevnadsförmåga samt trovärdighet genom att det bedrivs lönsamt (Carlsson, 2004). I branscher som generellt är förknippade med höga risker och osäkerhetsfaktorer bör det således krävas mer upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer av företag för att de ska erhålla legitimitet. Företag som är verksamma inom en stabil bransch samt har en bra lönsamhet har en tendens att lämna högre kvalitet på sina upplysningar i årsredovisningarna (Einhorn E. & Ziv A. 2008). Även Beretta och Bozzolan (2004) konstaterar i sin studie att större företag med bättre lönsamhet har högre kvalitet på sina obligatoriska upplysningar. Vidare skriver Carlsson (2004) att företagets lönsamhetsbedömning har stort intresse från olika intressenter i form av långivare, aktieägare samt företagets anställda för att företaget skall erhålla legitimitet, vilket leder till följande hypotes:

Hypotes 7a: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 7b: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

---

4 Empirisk metod

I det fjärde kapitlet presenteras uppsatsens empiriska metod innehållande, litteratursökning, datainsamlingsmetod, urval, operationalisering, förstudie, svarsfrekvens, analysmetoder, reliabilitet samt validitet. Den empiriska metoden ligger till grund för utformandet av uppsatsen gällande analys.

4.1 Litteratursökning

Denna studie baseras mestadels på litteratur i form av vetenskapliga artiklar. Sökningen av vetenskapliga artiklar har gjorts genom att använda tre olika databaser, LibHub, Emerald samt ScienceDirect. Sökord har exempelvis varit *risk information*, *uncertainties information*, *risk disclosure* samt *information annual reports*. Att mestadels använda sig av vetenskapliga artiklar har varit ett medvetet val då det ger tillgång till den senaste forskningen inom ämnet.

Då vetenskapliga artiklar inte har funnits eller räckt till har böcker samt tidskrifter används. Största delen av böckerna har varit allmän kurslitteratur och har varit aktuell framförallt vid bearbetningen av lagar och regleringar, beräkningar av nyckeltal samt då det gäller tillvägagångssätt vid skrivandet av en uppsats.

4.2 Datainsamlingsmetod

Syftet med den här uppsatsen är att förklara skillnaden i varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer samt vilka samband som visar sig påverka ett företags beslut om upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. En kvantitativ metod har används för att utföra studien då det möjliggör generalisering. Det empiriska materialet består endast av tryckta källor i form av koncernårsredovisningar från år 2009 samt år 2009/2010 vid brutet räkenskapsår, vilket innebär att det är sekundärdata. Anledning till att årsredovisningar från år 2009 granskas beror på att då studien påbörjades var inte årsredovisningar från år 2010 tillgängliga. Jacobsen (2002) skriver att en nackdel med sekundärdata är att den saknar kontakt med källan, vilket innebär att det är viktigt att författaren har en kritisk inställning gentemot informationen. Vidare skriver Jacobsen (2002) att den största fördelen med sekundärdata är att den ofta ger upphov till en stor mängd data. Dessa

för- och nackdelar har beaktats under denna typ av undersökningen för att nå bästa möjliga kvalitet. Dessutom har årsredovisningarna granskats tillsammans av båda författarna för att undvika eventuella misstag och missbedömningar samt för att samtliga årsredovisningar ska granskas på ett enhetligt vis. Sekundärdata analyseras efter en checklista (*se bilaga 1*), utformad av författarna, med hjälp av tidigare checklistor inom samma typ av undersökningar (Adrem, 1999; Tagesson, Blank, Broberg & Collin, 2009; Broberg, Tagesson, & Collin, 2009).

Studien är en tvärsnittsstudie då upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer har studerats vid enbart en tidpunkt. Jacobsen (2002) stärker detta upplägg när samband skall studeras vid en förutbestämd tidpunkt.

4.3 Urval

Denna studie omfattar årsredovisningar från noterade företag på Stockholmsbörsen OMX, Large-, Mid- och Small Cap där branschindelningen är baserad på SIX (Scandinavian Information Exchange). Den 2 april 2011 var antalet börsnoterade företag 251 stycken varav 45 var finansbolag vilka utesluts på grund av att deras upplysningskrav är annorlunda jämfört med övriga i urvalet (Prencipe, 2004). Ytterligare 6 bolag utesluts då deras årsredovisningar är svåråtkomliga eller svårförståeliga, främst från utländska företag. Samtliga resterande 200 bolag granskas eftersom studien söker efter samband genom generalisering samt att Adams (1998) menar att den viktigaste källan till information för externa intressenter är företagens årsredovisningar.

4.4 Operationalisering

Studien består av sju stycken hypoteser vilka innehåller en beroende variabel och en oberoende variabel. Hypoteserna testas i två steg varav den ena avser att mäta ”mängden” upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och den andra avser att mäta hur ”homogena” upplysningarna om risker och osäkerhetsfaktorer är. Syftet med hypotesprövningen är således att testa samband och likheter mellan beroende och oberoende variabler. Nedan presenteras en beskrivning av de sju hypoteserna som ligger till grund för studiens undersökning samt vilka faktorer som används som mätverktyg.

4.4.1 Beroende variabel

Studiens kärna och beroende variabel är upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer fördelas och mäts genom fyra kategorier av risk: Finansiell risk, Affärsrisk, Operationell risk och Strategisk risk. Varje kategori av risk definieras genom ett antal variabler som antas påverka respektive område.

Varje variabel mäts som en dummy-variabel där ”0” innebär att upplysningar inte finns samt ”1” innebär att upplysning finns. Därefter summeras summan inom varje kategori av risk där varje bolag uppnår en individuell poäng för att mäta homogeniteten i upplysningar. Sammanslagning av respektive kategori görs för att få en individuell totalpoäng för varje bolag för att mäta mängden upplysningar.

Tabell 4.4.1 Beroende variabel

Finansiell risk	Affärsrisk	Operationell risk	Strategisk risk
Finansieringsrisk	Marknadsrisk	Legala risker	konkurrenter
Ränterisk	Produktrisker	Miljörisker	Rörelseförvärv
Valutarisk	Risk i produktion	Kundberoende	Kundmönster- förändringar
Kreditrisk	Risk i organisation	Leverantörsrisk	Varumärkesrisk
Lönsamhetsrisk	Makrorisk	Anläggningsrisk	
Soliditetsrisk	Företagsstorlek	Patent/Licenser	
Kapitalrisk	Livscykel		
Likviditetsrisk	Politisk risk		
Investeringsrisk	Verksamhet utomlands		
Framtida resultat	Rättsprocesser		
Börsvärde	Antagande om framtiden		
Kommentar till nyckeltal			
Tilläggsupplysningar i noter			
Risker i förvaltningsberättelse			
Värdering av finansiella instrument			
Känslighetsanalys			
Upplysning om riskhantering			

4.4.2 Oberoende variabler

De oberoende variablerna syftar till att användas för att undersöka om samband och likheter föreligger mellan företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Genom tidigare forskning och teorier samt den reglering som ligger till grund för utformandet av företags årsredovisningar valdes faktorer som antas inneha högst påverkan på ett företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Trots tidigare forskning och erkända teorier föreligger osäkerhet kring valet av faktorer då möjligheten att de är mindre lämpliga finns, vilket i så fall skulle påverkat undersökningen negativt och därmed lämnat ett snedvridit resultat. För att i största möjliga utsträckning minimera risken för snedvridit resultat är samtliga hypoteser motiverade med såväl ”klassiska” teorier som modern forskning. De oberoende variabler som använts i undersökningen är: reglering, bransch, revisionsbyrå, omsättning, antal anställda, balansomslutning, skuldsättningsgrad, innehav av röster samt innehav av aktiekapital.

4.4.2.1 Reglering

Hypotes 1: IFRS reglerade bolag lämnar lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Studiens första hypotes önskar undersöka huruvida en hårdare reglering i form av IFRS har påverkat företagen att lämna lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Som nämns i teorikapitlet har det riktats stor kritik mot IFRS regleringen. Baskerville & Evans (2011) skriver att IAS och IFRS inte räcker till för att säkerställa likvärdig kvalitet i företagens finansiella rapportering. Flera hävdar att diskussionen och kritiken grundar sig i tolkningarna av IFRS. Dahlgren & Nilsson (2010) diskuterar hur komplexa redovisningsfrågorna har kommit att bli och att revisorn därför inte längre kan hantera IFRS relaterade redovisningsfrågor. Vidare diskuterar de hur omfattande och sofistikerat regelverket har blivit och att företag därför ofta tolkar IFRS olika, vilket även vidhålls av Pilebjer-Bosson & Strid (2010) som också hävdar att problemen med IFRS beror på tolkningen av de ofta inte helt entydiga redovisningsreglerna. Vidare argumenterar Daske & Gebhardt (2006) för hur komplext det faktiskt är att ”mäta” effekten av förändringar i redovisningsstandarderna eftersom det inte finns någon konsensus i vad som

karaktäriserar hög kvalitet på redovisningsstandarder såsom IAS/IFRS. Med anledning av den komplicerade tolkningen av IFRS och dess standarder samt Daske & Gebhardt (2006) argument utförs inget statistiskt test på hypotes 1 då studien inte med säkerhet kan påvisa vilka risk och osäkerhetsfaktorer som är reglerade av IFRS. Däremot åskådliggörs bolagens medelvärde, minimumvärde, maximumvärde samt standardavvikelse för deras totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

4.4.2.2 Bransch

Hypotes 2a: Det finns ett samband mellan bransch och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 2b: Det finns ett samband mellan bransch och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes två behandlar företagens branschtillhörighet och önskar således mäta om det finns något samband mellan homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och vilken bransch företaget tillhör, det vill säga om företag inom samma bransch lämnar liknande samt lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. I undersökningen har SIX branschindelning använts vilken är en accepterad och välanvänd branschindelning vid studier, se till exempel (Broberg, Tagesson, & Collin, 2009). SIX branschindelning innefattar totalt 10 stycken branscher (kodning inom parentes), där finans (10) utesluts: Industri (1), Sällanköpsvaror (2), Dagligvaror (3), Informationsteknik (4), Hälsovård (5), Energi (6), Telekom (7), Kraftförsörjning (8) och Material (9).

4.4.2.3 Revisionsbyrå

Hypotes 3a: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 3b: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

I studiens tredje hypotes prövas det om företag som väljer samma revisionsbyrå lämnar liknande eller samma mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Här undersöks det huruvida kulturen från revisionsbyrån påverkar företagen att lämna samma mängd samt homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då Johnsson m.fl. (2002) hävdar att den kultur som finns inom revisionskåren samt revisionsbyråns kultur påverkar revisorernas arbete. De revisionsbyråer som förekommer i undersökningen är (kodningen inom parantes): PwC (1), Ernst & Young (2), KPMG (3), Deloitte (4), Grant Thornton (5), SET (6) samt BDO (7).

4.4.2.4 Ägarspridning

Hypotes 4a: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 4b: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

I hypotes fyra används två mått av ägarspridning varav den ena är andel av aktiekapital och den andra är andel av röster i företaget. Clarkson (1995) beskriver ägarna som företagets grundläggande intressenter med krav som ofta går ut på vinstmaximering. Däremot skriver Adrem (1999) att då företag har spritt ägande, samt där företagsledningen endast innehar en lite andel av aktierna, är ett icke värdemaximerande beteende mer troligt. Då aktieägarna är många minskar ägarnas kontroll och insyn i företagets redovisning, vilket borde resultera i fler upplysningar (Deegan & Unerman, 2006). Inom begreppet ägarspridning anges de tre största aktieägarna som ”stora” aktieägare och resterande andel som ”små” aktieägare. Vidare, för att mäta ägarspridningen, summeras de tre största ägarnas innehav i kapital respektive röster, resterande innehav anses som innehav av små ägare och deras innehav blir då ett mått på ägarspridningen (Maury & Pajuste, 2004). Ändamålet är alltså att undersöka om företag med en större andel ”små” aktieägare lämnar fler och liknande upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

4.4.2.5 Storlek

Hypotes 5a: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 5b: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes fem tar hänsyn till företags storlek, vilket har mätts på tre olika sätt: nettoomsättning, antal anställda (Prencipe, 2004; Broberg, Tagesson, & Collin, 2009) och balansomslutning (Broberg, Tagesson, & Collin, 2009). Prencipe (2004) argumenterar för att större företag har en starkare position på marknaden och att sannolikheten för att upplysningarna ska användas mot dem är liten, och att de därför saknar incitament att inte lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Milne & Hackston (1996) visade att storleksmåten nettoomsättning, antal anställda och balansomslutning är starkt korrelerade. Dock anser författarna att genom användning av tre mått får studien en bredare utgångspunkt av begreppet ”storlek” och kan mäta variabeln på olika sätt, vilket stärker definitionen av ”stora” och ”små” företag. Här är avsikten att undersöka om ett företags storlek påverkar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Målet är att testa ifall större företag lämnar större mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Då årsredovisningarna är i en annan valuta än SEK har valutan räknats om till SEK utifrån valutakursen (Nordea, 2011) vid tidpunkten 091230. De valutor som har räknats om är (inom parentes värde av 1 valuta i SEK från 091230): Pund (11,35 SEK), Euro (10,22 SEK) och Dollar (7,13).

4.4.2.6 Skuldsättning

Hypotes 6a: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 6b: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes sex syftar till att undersöka om ett företags skuldsättning påverkar deras upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Skuldsättningsgrad beräknas enligt longitudinell metod vilket innebär att justerat totala skulder samt justerat eget kapital beaktas då detta ger en mer rättvisande bild över hela tidsserien (Isaksson, Martikainen & Nilsson, 2002), i detta fall år 2009. Uträkningen är baserad från BAS nyckeltal (2006).

$$\text{Skuldsättningsgrad} = \frac{\text{Genomsnittliga totala skulder}}{\text{Genomsnittligt eget kapital}}$$

Målet är att undersöka om företag med högre skuldsättning lämnar liknande och större mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då Deegan & Unerman (2006) skriver att företag med hög skuldsättning skapar oro kring långivarna och därför är upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer viktigt för att säkerställa att betalningsförmåga och den långsiktiga överlevnaden är god.

4.4.2.7 Lönsamhet

Hypotes 7a: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Hypotes 7b: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Studiens sista hypotes avser att mäta om ett företags lönsamhet påverkar deras upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Lönsamhet baseras på två värden, första beräknar räntabilitet på genomsnittligt totalt kapital och andra beräknar räntabilitet på genomsnittligt eget kapital. Nyckeltalen räknas ut enligt longitudinell metod vilket innebär att justerat totalt kapital samt justerat eget kapital beaktas då detta ger en mer rättvisande bild över hela tidsserien (Isaksson, Martikainen & Nilsson, 2002), i detta fall år 2009. Formlerna för beräkningarna är baserade på BAS nyckeltal (2006).

$$\text{Räntabilitet på eget kapital} = \frac{\text{Resultat efter finansiella poster}}{\text{Genomsnittligt eget kapital}}$$

Resultat efter finansiella poster + finansiella kostnader

$$\text{Räntabilitet på totalt kapital} = \frac{\text{Resultat efter finansiella poster + finansiella kostnader}}{\text{Genomsnittligt totalt kapital}}$$

Båda måtten används för att ge en ökad rättvis bild av företagens lönsamhet, då Einhorn & Ziv (2008) menar att företag med en bra lönsamhet har en tendens att lämna högre kvalitet på sina upplysningar i sina årsredovisningar. Räntabilitet på totalt kapital tar inte hänsyn till hur företaget är finansierat och är därför bra att använda vid jämförelser mellan företag (Isaksson, Martikainen & Nilsson, 2002). Räntabilitet på eget kapital speglar hur aktieägarnas kapital har förräntats under året och är därför intressant ur deras synvinkel (Isaksson, Martikainen & Nilsson, 2002).

4.5 Förstudie

Då studien behandlar ämnet upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som till stor del härstammar från regleringar och standarder från IFRS och ÅRL, genomfördes två förstudier för att säkerhetsställa att begreppen risk och osäkerhetsfaktorer var rätt definierade och att indelningen i finansiell risk, affärsrisk, operationell risk och strategisk risk var korrekt gjorda.

Två förstudier genomfördes för att öka reliabiliteten och säkerhetsställa att studiens undersökning överensstämde med vad som var ändamålet med mätinstrumenten, det vill säga indelningen av begreppen risk och osäkerhetsfaktorer. Genom att styrka reliabiliteten innebär det att liknande undersökningar i framtiden kommer att få liknande resultat (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Förstudiernas syfte var även att öka validiteten genom att låta en auktoriserad revisor samt en redovisningsexpert bedöma och uppfatta checklistans (*se bilaga 1*) risk och osäkerhetsfaktorer för att försäkra studien om att den mäter vad som var initialt önskat (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Ena förstudien utfördes med hjälp av Andreas Fondell, auktoriserad revisor på PwC i Malmö, där en bedömning av checklistans risk och osäkerhetsfaktorer genomfördes och både relevanta och irrelevanta riskupplysningar iaktogs. Den andra förstudien syfte var att säkerställa checklistans riskfaktorer genom att närmare granska IFRS reglering med hjälp av Sven-Arne Nilsson, redovisningsexpert på Deloitte, då definitioner och tolkningar av IFRS generellt ses som väldigt förvirrande och otydliga. Genom att låta en auktoriserad revisor samt en

redovisningsexpert bedöma och uppfatta checklistans risk och osäkerhetsfaktorer ökar validiteten i studien (Bryman & Bell, 2005), vilket säkerhetsställer att uppsatsens frågeställning stämmer överens med de faktorer som ligger till grund för undersökningen och att det representerar vad som är ändamålet med uppsatsen. Förstudierna bidrog till att undersökningen ökade tillförlitligheten samt att uppsatsen nådde en högre akademisk nivå.

4.6 Svarsfrekvens

Studien omfattar företag noterade på Stockholmsbörsen OMX. Den 2 april 2011 var antalet börsnoterade företag 251 stycken varav 45 var finansbolag vilka utesluts på grund av att deras upplysningskrav är annorlunda jämfört med övriga i urvalet (Prencipe, 2004). Ytterligare sex bolag utesluts då deras årsredovisningar är svåråtkomliga eller svårförståeliga, främst från utländska företag. Branscher och (antal företag inom parantes) som utesluts är Hälsovård (1), Kraftförsörjning (1), Energi (1), Material (1), Dagligvaror (1) samt Informationsteknik (1). Totala bortfallet för studien är 51 företag. Vid studier som drabbas av bortfall finns det risk för att resultat blir snedvridit (Bryman & Bell, 2005). För att eliminera diverse misstankar kring ett eventuellt snedfördelat resultat görs en bortfallsanalys. Dock är dessa risker för snedvridit resultat väldigt små då bortfallet för de nio bolag är relativt spridda.

Tabell 4.6 Svarsfrekvens

Svarsfrekvens		
Bolag på Stockholmsbörsen OMX		251
Bortfall:	Finans	45
	Hälsovård	1
	Energi	1
	Kraftförsörjning	1
	Material	1
	Dagligvaror	1
	Informationsteknik	1
Summa bortfall		51
Antal företag i studien		200
Svarsfrekvens		79 %

4.7 Analyismetoder

Det statistiska datorprogrammet SPSS 18.0 har använts vid analysen av studiens empiriska resultat. All data har matats in i SPSS där multipel linjär regressionsanalys utförts. Denna analys utförs inom varje kategori av risk, det vill säga finansiell risk, affärsrisk, operationell risk samt strategisk risk var för sig. Därefter utförs en multipel linjär regressionsanalys på totalsumma av samtliga fyra kategorier av risk. För att genomföra multipel regressionsanalys krävs det att variablerna är av kvantitativa (Djurfeldt & Barmark, 2009). Därför har studiens kvalitativa variabler justerats och behandlats som kvantitativa, vilket är en av den multipla regressionsanalysens styrka (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Enligt Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen (2010) används multipel regressionsanalys mycket mer än den ”klassiska” metoden enkel linjär regression. Hypotes 1 har inte prövats med någon statistisk modell utan presenterar endast resultatet i form av en frekvenstabell där både centralmått och spridningsmått kan utläsas samt ett diagram för att illustrera upplysningarnas spridning. Under kapital fem presenteras den deskriptiva statistiken, multipla analysen samt samtliga hypotesprövningar.

4.8 Reliabilitet

Med reliabilitet avses med vilken precision studien mäter undersökande faktorer. En hög reliabilitet syftar till att minimera mätfel samt presentera precisa mätresultat (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Studien behandlar kvantitativ data från årsredovisningar från år 2009, vilka mäts med hjälp av olika risk och osäkerhetsfaktorer. Genom att arbeta fram checklistan med hjälp av relevanta regleringar om upplysningskrav samt relevanta kompletteringar i form av generella osäkerhetsfaktorer för börsnoterade företag anses studien innehålla en hög grad av reliabilitet. För att hålla en jämn bedömning och granskning under hela studien har redovisade upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer bedömts som redovisade (1) eller icke redovisade (0) för att minimera risker för värderingsaspekter. Enligt Mitchell (1996) är det främst tre metoder som används för att mäta reliabiliteten, retest metoden, intern konsistensreliabilitet samt parallell reliabilitet. Då studien endast utförs en gång på 2009 års årsredovisningar kan studien inte styrka reliabiliteten genom retest metoden. Dock hävdar Saunders m.fl. (2007) att denna metod lämpar sig bäst som komplement vid sidan av andra. För att inte riskera att olika faktorer mäter samma risker och osäkerhetsfaktorer har checklistan granskats av

både en revisor och en redovisningsspecialist. De fyra olika kategorierna av risk och osäkerhetsfaktorer är tydligt definierade för att underlätta granskningen av årsredovisningarna. Då flertalet av faktorerna troligtvis är reglerade minskar de risken för överlappande av varandras ”mätområde” och därmed kan reliabiliteten styrkas genom metoden intern konsistensreliabilitet. Enligt Saunders m.fl. (2007) används metoden ”parallell reliabilitet” främst vid studier som använder enkäter, där så kallade kontrollfrågor används för att styrka respondenternas svar. I denna studie har metoden ”parallell reliabilitet” används initialt i undersökningen, för att styrka uppsatsens reliabilitet. Genom att de både författarna enskilt har granskat två årsredovisningar från samma företag nåddes en jämn bedömningsnivå och kontinuitet för den fortsatta granskningen av årsredovisningarna.

4.9 Validitet

När forskare diskuterar validitet brukar de ofta skilja mellan ”Content validity”, ”Criterion validity” samt ”Construct validity” (Cooper & Schindler, 2006). Då studien behandlar risker och osäkerhetsfaktorer i form av sekundärdata krävs det att checklistan verkligen ”täcker” alla de faktorer som kan spela in i ett företags risksituation. För att öka studiens ”content validity” har checklistans olika faktorer arbetats fram av de båda författarna med hjälp av relevant lagrum i form av IFRS volymen (2009) samt årsredovisningslagen (2009). För att ytterligare styrka checklistans riskfaktorer har kontakt tagits med redovisningsexperten Sven-Arne Nilsson som är docent och verksam vid företagsekonomiska institutionen samt institutet för ekonomisk forskning vid Lunds universitet samt även verksam inom redovisningsfrågor vid Deloitte i Malmö. Då förvirring och ibland missuppfattningar kan råda kring IFRS regleringen så har Sven-Arne Nilsson klargjort checklistans risk och osäkerhetsfaktorer. Genom att låta Andreas Fondell, auktoriserad revisor vid PwC i Malmö, utföra en så kallad bedömning av checklistans riskfaktorer så stärks studiens ”criterion validity” då faktorerna ger svar på företagets upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vilket anses motsvara vad som framkommer i årsredovisningarna. ”Construct validity” diskuteras vanligtvis vid attitydskalor och personlighetstest för att kontrollera att mätinstrumentet inte mäter nära relaterade faktorer (Saunders, Lewis & Thornhill, 2007). Då studiens beroende variabel är risker och osäkerhetsfaktorer, anses dessa underliggande kategorier och faktorer täcka de båda områdena väldigt väl för att utesluta risker för att mäta faktorerna på fel sätt.

---

5 Empirisk analys

Under kapitel fem behandlas studiens empiriska analys. Inledningsvis presenteras överskådlig beskrivande statistik i frekvenstabeller. Vidare kommer studiens resultat presenteras i form av en genomgång av den multipla linjära regressionsanalysen. I sista avsnittet knyts det empiriska resultatet samman med hypotesprövningar med efterföljande analys och diskussion.

5.1 Univariat analys

Enligt Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen (2010) är det första steget i den statistiska analysen en beskrivning av det som ska förklaras och därför inleds studiens empiriska analys med en deskriptiv analys där syftet är att ge läsaren en överblick av studiens omfattning. Vidare hävdar Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen (2010) att i alla statistiska undersökningar är det intressant att veta något om variationen i de variabler som studeras, samt att resultaten blir mest ”exakt” när de redovisas i tabellform. Därför studeras en variabel åt gången och presenteras i form av frekvenstabeller där både centralmått och spridningsmått kan utläsas (Tabell 5.1.1 - 5.1.3). Resultatet från undersökningens beroende samt oberoende variabler åskådliggörs på ett organiserat och lättförståeligt sätt, vilket ger en ökad förståelse för studiens fortsatta analys (Tabell 5.1.4 – 5.1.5). I de fall variabeln är av kvalitativ natur presenteras resultaten även i procent eftersom de är lättast att sätta i sammanhang då (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Vid presentation av de kvantitativa variablerna redovisas minimum, maximum, medelvärde samt standardavvikelse eftersom dessa mått ger den bästa uppfattningen av variabeln och dess fördelning (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Den empiriska analysen har sedan genomförts med hjälp av det statistiska datorprogrammet SPSS. Bland de olika statistiska tester som finns har studiens fortsatta analys baserats på multipel linjär regression där alla variabler testas tillsammans för att fånga huruvida flera variabler påverkar resultatet samtidigt. I testerna används ett 90 procentigt konfidensintervall vilket innebär att även svaga samband kommer att accepteras (jämför till exempel Tagesson et al, 2005). Med tanke på det breda konfidensintervallet och den låga graden av acceptans ökar risken för fel i skattningen då även hypoteser med svagt samband kommer att accepteras. Variablerna omsättning samt balansomslutning har logaritmnas för att underlätta

användningen av dessa i analysen. Totalt granskades och analyserades 200 av 252 företag noterade på Stockholmsbörsen OMX.

Tabell 5.1.1 visar statistik för antal företag på respektive Small, Mid och Large Cap på Stockholmsbörsen OMX. Antal företag på Large Cap är 40 stycken vilket motsvarar 20 procent av totala målpopulationen. Flest antal företag är listade på Small Cap som innehåller 104 företag vilket motsvarar 52 procent av alla deltagande företag i studien. 56 företag är listade på Mid Cap och täcker 28 procent av målpopulationen.

Tabell 5.1.1 Antal företag noterade på respektive börslista

Lista	Frekvens	Procent
Large Cap	40	20 %
Mid Cap	56	28 %
Small Cap	104	52 %
Totalt	200	100 %

Tabell 5.1.2 visar antal samt andel företag per bransch enligt SIX branschindelning. Flest antal företag finns inom industribranschen vilket står för 32 procent av målpopulationen. Övriga branscher med hög andel företag är informationsteknik, sällanköpsvaror samt hälsovård. Minsta branschen är Kraftförsörjning som endast innehåller ett företag och står för 0,5 procent av målpopulationen.

Tabell 5.1.2 Företag enligt SIX branschindelning

Bransch	Frekvens	Procent
Industri	64	32%
Sällanköpsvaror	35	17,5%
Dagligvaror	7	3,5%
Informationsteknik	44	22%
Hälsovård	27	13,5%
Energi	4	2%
Telekommunikation	6	3%
Kraftförsörjning	1	0,5%
Material	12	6%
Totalt	200	100%

Tabell 5.1.3 presenterar de revisionsbyråer, som reviderar företag noterade på Stockholmsbörsen OMX. Totalt finns det sju stycken revisionsbyråer varav ”big four” står för en övervägande del av företagen. Flest antal revisionsuppdrag i målpopulationen har PwC som reviderar 80 stycken företag från Stockholmsbörsen OMX, vilket motsvarar 40 procent. Minst antal revisionsuppdrag står Grant Thornton, SET och BDO för, som tillsammans reviderar åtta stycken företag vilket motsvarar 4 procent av målpopulationen.

Tabell 5.1.3 Antal/andel revisionsuppdrag per revisionsbyrå på Stockholmsbörsen OMX

Revisionsbyrå	Frekvens	Procent
PwC	80	40 %
Ernst&Young	49	24,5 %
KPMG	45	22,5 %
Deloitte	18	9 %
Grant Thornton	3	1,5 %
SET	3	1,5 %
BDO	2	1 %
Totalt	200	100 %

I tabell 5.1.4 presenteras studiens beroende variabel, upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer uppdelat i fyra kategorier, finansiell risk, affärsrisk, operationell risk samt strategisk risk. Finansiell risk är den kategori som innehåller flest riskfaktorer och har det högsta medelvärdet på 84,71 procent. De tre övriga riskkategorierna har relativt jämna medelvärde, vilka fluktuerar runt 55 procent i upplysningar. Standardavvikelserna är relativt stora för alla riskkategorierna och för den totala summan upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer uppgår standardavvikelsen till 8,60 procent. Den stora standardavvikelsen tyder på att observationerna är relativt spridda (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). Tabellen visar att företag generellt sett är bra på att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då medelvärdet inom upplysningar uppgår till 68,43 procent.

Tabell 5.1.4 Beroende variabler

Beroende variabler	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Finansiell risk	52,94 %	100 %	84,71 %	8,36 %
Affärsrisk	18,18 %	90,91 %	56,55 %	15,25 %
Operationell risk	16,67 %	100 %	54,33 %	20,27 %
Strategisk risk	0 %	100 %	53 %	23,32 %
Summa Upplysningar	39,47 %	94,74 %	68,43 %	8,60 %

Tabell 5.1.5 visar en sammanställning över de kvantitativa oberoende variablerna. Tabellen presenterar medelvärde, standardavvikelse för respektive variabel samt minimum, maximum värde. Variablerna omsättning och balansomslutning är logaritmerade eftersom de blir mer lätthanterliga i den kommande multipla regressionsanalysen. Stora skillnader påvisas i antalet anställda som har en standardavvikelse på 15919 och ett lägsta värde på 1. Även ägarspridning står för en stor spridning då aktiekapitalet går från 3 procent upp till 98 procent.

Tabell 5.1.5 Oberoende variabler

Oberoende variabler	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Omsättning	11,04	26,18	21,08	2,47
Anställda	1	116000	6422,5	15918,85
Balansomslutning	10,16	26,7	21,05	2,44
Skuldsättning	0 %	5,24 %	1,29 %	0,92 %
Räntabilitet på Totalt kapital	-121 %	57 %	1,24 %	19,84 %
Räntabilitet på Eget kapital	-268 %	329 %	7,23 %	45,69 %
Ägarspridning Röster	7 %	98 %	46,35 %	20,09 %
Ägarspridning Kapital	3 %	98 %	38,32 %	17,08 %

5.2 Multivariant analys

I de flertalet statistiska undersökningar förekommer det komplexa orsaksförhållanden där flera faktorer eller variabler samtidigt påverkar utfallet (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). I denna studie observeras flera oberoende variabler samtidigt, och därför blir en multipel linjär regressionsanalys aktuell. Det innebär att de beroende variablerna ses som en funktion av en konstant och två eller flera oberoende variabler (Djurfeldt & Barmark, 2009). Fördelen med multipel regressionsanalys är modellens

förmåga att hantera flera oberoende variabler på en och samma gång (Djurfeldt & Barmark, 2009). Med tanke på att vissa variabler förstärker varandras effekter och andra motverkar varandra (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010), innebär det att vissa variabler utesluts från tabellen. För att urskilja de variabler som förstärker eller motverkar varandra vid en multipel linjär regressionsanalys kontrolleras för multikollinearitet, där en tumregel är att toleransvärdet skall vara så nära 1 som möjligt samt VIF-värde under 2,5 (Djurfeldt & Barmark, 2009). Djurfeldt & Barmark (2010) skriver att ju mindre toleransen hos en variabel är, desto mer överflödigt är den i modellen och som kritiskt värde brukar 0,5 anges. Vidare hävdar Djurfeldt & Barmark (2010) att ett VIF-värde inte bör överstiga 2,5 då det annars är svårt att uppnå statistisk signifikans. Anledningen till att variabler utesluts är för att undvika multikollinearitet, det vill säga samvariation mellan oberoende variabler (Djurfeldt & Barmark, 2009). I denna studie har vi testat olika variabler där de variabler som ger högst förklaringsgrad har använts. Vid undersökning av storlek, lönsamhet samt ägarspridning kan endast ett av respektive mått vara med i tabellen. När det gäller variablerna bransch samt revisionsbyrå är de omkodade till nio respektive sex dummy-variabler och i regressionsanalysen blir en variabel av respektive utomstående. Även om dummy variabel blir utomstående är den fortfarande med i analysen, dock inte i tabellen (Djurfeldt & Barmark, 2010). En standardiserad koefficient är en betakoefficient vilket innebär att den visar variabelns lutning, det vill säga antingen positiv eller negativ lutning (Djurfeldt, Larsson & Stjärnhagen, 2010). I denna studie innebär en negativ lutning att variabeln har en negativ påverkan på företagets upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

5.2.1 Finansiell risk

I nedanstående tabell presenteras en multipel linjär regressionsanalys för upplysningar om finansiella risker. Modellen har använt antal anställda som storleksmått, därmed utesluts variablerna omsättning (ln) och balansomslutning (ln) i tabellen. Vidare har räntabilitet på eget kapital använts som lönsamhetsmått vilket innebär att räntabilitet på totalt kapital har uteslutits från tabellen. Ägarspridningen har mätts genom andel kapital. Inom variablerna bransch och revisionsbyrå utesluts dummy variablerna industri samt Ernst & Young ur tabellen. Den justerade förklaringsgraden är 3,6 procent. Modellen är inte signifikant då värdet är 0,127 och överstiger 0,100. Både toleransvärdena samt VIF – värdena håller sig inom ramen för vad som anses vara

korrekt, därför bör ingen multikollinearitet föreligga. Resultatet blir ungefär det samma oavsett vilka variabler som används för storlek, lönsamhet samt ägarspridning. När det gäller vissa branscher samt revisionsbyråer föreligger viss multikollinearitet, men resultatet för hela modellen är oförändrat oavsett vilka variabler som används och vilka som hålls utanför.

Tabell 5.2.1 Multipel linjär regressionsanalys – finansiell risk

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF-värde
Konstant	-	0,000	-	-
Antal anställda	-0,075	0,313	0,887	1,128
Räntabilitet på eget kapital	0,076	0,323	0,821	1,219
Andel kapital	0,112	0,147	0,824	1,214
Skuldsättningsgrad	-0,112	0,136	0,860	1,163
Sällanköpsvaror	0,062	0,440	0,746	1,341
Dagligvaror	-0,091	0,248	0,782	1,278
Informationsteknik	-0,040	0,636	0,692	1,446
Hälsovård	-0,004	0,958	0,715	1,398
Energi	-0,056	0,436	0,947	1,056
Telekommunikation	0,014	0,850	0,869	1,150
Kraftförsäljning	0,008	0,913	0,979	1,022
Material	-0,048	0,525	0,853	1,172
PwC	0,103	0,249	0,612	1,633
KPMG	-0,051	0,562	0,616	1,623
Deloitte	0,049	0,528	0,789	1,268
Grant Thornton	-0,089	0,225	0,904	1,107
SET	-0,182	0,015	0,872	1,147
BDO	0,016	0,829	0,935	1,070
Förklaringsgrad (just)				3,6 %
Signifikans				0,127

5.2.2 Affärsrisk

I tabell 5.2.2 presenteras en multipel linjär regressionsanalys av upplysningar om affärsrisker. Modellen har använt balansomslutning (ln) som storleksmått, därmed utesluts variablerna antal anställda och omsättning (ln) i tabellen. Vidare har räntabilitet på totalt kapital använts som lönsamhetsmått vilket innebär att räntabilitet

på eget kapital har uteslutits från tabellen. Ägarspridningen har mätts genom antal röster. Inom dummy variablerna bransch och revisionsbyrå utesluts industri samt PwC ur tabellen. Den justerade förklaringsgraden är -12 procent. Modellen är inte signifikant då värdet är 0,623 och överstiger 0,100. Både toleransvärdena samt VIF – värdena håller sig inom ramen för vad som anses vara korrekt, därför bör ingen multikollinearitet föreligga. Liksom vid regressionen för upplysningar om finansiella risker är resultatet oförändrat vid användandet av andra variabler för storlek, lönsamhet och ägarspridning samt då andra branscher och revisionsbyråer hålls utanför regressionen.

Tabell 5.2.2 Multipel linjär regressionsanalys – affärsrisk

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF-värde
Konstant	-	0,000	-	-
Balansomslutning (ln)	0,104	0,200	0,775	1,290
Räntabilitet på totalt kapital	-0,057	0,466	0,844	1,184
Andel röster	-0,059	0,458	0,809	1,237
Skuldsättningsgrad	-0,050	0,530	0,822	1,217
Sällanköpsvaror	0,091	0,270	0,751	1,331
Dagligvaror	0,087	0,266	0,843	1,186
Informationsteknik	-0,035	0,693	0,632	1,581
Hälsovård	-0,039	0,652	0,695	1,440
Energi	0,018	0,804	0,942	1,061
Telekommunikation	0,026	0,730	0,911	1,097
Kraftförsäljning	0,038	0,603	0,981	1,019
Material	-0,043	0,581	0,851	1,175
Ernst & Young	0,080	0,322	0,778	1,285
KPMG	-0,023	0,782	0,764	1,308
Deloitte	0,130	0,091	0,866	1,155
Grant Thornton	0,105	0,159	0,915	1,093
SET	-0,102	0,177	0,892	1,122
BDO	-0,089	0,233	0,931	1,074
Förklaringsgrad (just)				-12 %
Signifikans				0,623

5.2.3 Operationell risk

I nedanstående tabell presenteras en multipel linjär regressionsanalys av den operationella risken. Modellen har använt antal anställda som storleksmått, därmed utesluts variablerna balansomslutning (ln) och omsättning (ln) i tabellen. Vidare har räntabilitet på totalt kapital använts som lönsamhetsmått vilket innebär att räntabilitet på eget kapital har uteslutits från tabellen. Ägarspridningen har mätts genom antal röster. Inom dummy variablerna bransch och revisionsbyrå utesluts industri samt PwC ur tabellen. Den justerade förklaringsgraden är -0,2 procent. Modellen är inte signifikant då värdet är 0,490 och överstiger 0,100. Både toleransvärdena samt VIF – värdena håller sig inom ramen för vad som anses vara korrekt, därför bör ingen multikollinearitet föreligga.

Tabell 5.2.3 Multipel linjär regressionsanalys – operationell risk

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF-värde
Konstant	-	0,000	-	-
Antal anställda	0,128	0,093	0,874	1,145
Räntabilitet på totalt kapital	-0,149	0,056	0,843	1,186
Andel röster	-0,097	0,231	0,781	1,280
Skuldsättningsgrad	0,000	0,997	0,858	1,166
Sällanköpsvaror	-0,030	0,717	0,733	1,363
Dagligvaror	-0,020	0,795	0,835	1,198
Informationsteknik	0,023	0,797	0,640	1,564
Hälsovård	0,002	0,983	0,687	1,455
Energi	-0,057	0,437	0,941	1,062
Telekommunikation	0,056	0,454	0,912	1,096
Kraftförsäljning	-0,069	0,338	0,979	1,022
Material	0,001	0,991	0,865	1,155
Ernst & Young	0,035	0,661	0,764	1,256
KPMG	0,020	0,802	0,864	1,309
Deloitte	0,028	0,717	0,864	1,158
Grant Thornton	0,085	0,251	0,920	1,087
SET	-0,101	0,181	0,896	1,116
BDO	0,012	0,873	0,931	1,075
Förklaringsgrad (just)				-0,2%
Signifikans				0,490

5.2.4 Strategisk risk

I nedanstående tabell presenteras en multipel linjär regressionsanalys av den strategiska risken. Modellen har använt antal anställda som storleksmått, därmed utesluts variablerna balansomslutning (ln) och omsättning (ln) i tabellen. Omsättning har dock testats i en separat analys. Vidare har räntabilitet på totalt kapital använts som lönsamhetsmått vilket innebär att räntabilitet på eget kapital har uteslutits från tabellen. Ägarspridningen har mätts genom andel kapital. Inom dummy variablerna bransch och revisionsbyrå utesluts industri samt PwC ur tabellen. Den justerade förklaringsgraden är 8,8 procent. Modellen är signifikant då värdet är 0,009 och understiger 0,100. Det betyder att inom ramen för strategisk risk påverkar modellens signifikanta variabler företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, vilket innebär att det finns en signifikant skillnad avseende dessa variabler i hur företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Den oberoende variabeln antal anställda förkastas inte i modellen. Vid användandet av storleksmättet omsättning (ln) påvisas även ett svagt samband då omsättning ersätter antal anställda i den multipla linjära regressionsanalysen (se bilaga 2), dock inte lika tydligt som storleksmättet antal anställda och därför publiceras tabellen där användandet av storleksmättet antal anställda gjordes. Detta tyder på att storleksmåttens antal anställda, och till viss del omsättningen, påverkar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vid strategisk risk. Av sammanlagt sju oberoende dummy variabler inom kategori revisionsbyråer förkastas inte tre stycken. Det innebär att det inte går att utläsa ifall det finns ett signifikant samband i hur företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk beroende på vilken revisionsbyrå som reviderar företaget. Både toleransvärdena samt VIF – värdena håller sig inom ramen för vad som anses vara korrekt, därför bör ingen multikollinearitet föreligga.

Tabell 5.2.4 Multipel linjär regressionsanalys – strategisk risk

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF-värde
Konstant	-	0,000	-	-
Antal anställda	0,145	0,046	0,883	1,133
Räntabilitet på totalt kapital	0,099	0,174	0,864	1,157
Andel kapital	0,014	0,850	0,807	1,239
Skuldsättningsgrad	-0,003	0,971	0,857	1,167
Sällanköpsvaror	-0,096	0,220	0,751	1,331
Dagligvaror	-0,028	0,710	0,839	1,192
Informationsteknik	0,121	0,140	0,691	1,447
Hälsovård	0,024	0,765	0,700	1,428
Energi	0,002	0,972	0,947	1,056
Telekommunikation	0,098	0,178	0,880	1,036
Kraftförsäljning	0,003	0,971	0,978	1,022
Material	0,116	0,111	0,867	1,153
Ernst & Young	-0,040	0,595	0,796	1,256
KPMG	0,034	0,666	0,759	1,317
Deloitte	0,126	0,087	0,856	1,168
Grant Thornton	0,125	0,080	0,914	1,094
SET	-0,225	0,002	0,897	1,114
BDO	0,046	0,505	0,951	1,052
Förklaringsgrad (just)				8,8 %
Signifikans				0,009

5.2.5 Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

I följande tabell presenteras en multipel linjär regressionsanalys av samtliga fyra kategorier av risk, det vill säga upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer totalt sätt. Modellen har använt omsättning (ln) som storleksmått, därmed utesluts variablerna balansomslutning (ln) och antal anställda i tabellen. Vidare har räntabilitet på eget kapital använts som lönsamhetsmått vilket innebär att räntabilitet på totalt kapital har uteslutits från tabellen. Ägarspridningen har mätts genom antal röster. Inom variablerna bransch och revisionsbyrå utesluts industri samt PwC ur tabellen. Den justerade förklaringsgraden är 2,5 procent. Modellen är inte signifikant då värdet är 0,203 och överstiger 0,100. Både toleransvärdena samt VIF – värdena håller sig

inom ramen för vad som anses vara korrekt, därför bör ingen multikollinearitet föreligga.

Tabell 5.2.5 Multipel linjär regressionsanalys – upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF – värde
Konstant	-	0,000	-	-
Omsättning (ln)	0,102	0,246	0,644	1,553
Räntabilitet på eget kapital	0,078	0,327	0,776	1,289
Andel röster	-0,046	0,547	0,838	1,194
Skuldsättningsgrad	-0,076	0,329	0,807	1,239
Sällanköpsvaror	0,013	0,875	0,751	1,331
Dagligvaror	-0,024	0,759	0,785	1,274
Informationsteknik	0,011	0,900	0,627	1,594
Hälsovård	0,021	0,809	0,663	1,509
Energi	-0,031	0,665	0,948	1,055
Telekom	0,066	0,372	0,904	1,106
Kraftförsörjning	0,010	0,890	0,960	1,041
Material	-0,008	0,917	0,838	1,193
Ernst & Young	0,004	0,961	0,792	1,262
KPMG	-0,070	0,386	0,763	1,311
Deloitte	0,099	0,185	0,876	1,141
Grant Thornton	0,058	0,428	0,932	1,073
SET	-0,227	0,003	0,876	1,172
BDO	-0,028	0,696	0,928	1,078
Förklaringsgrad (just)				2,5 %
Signifikans:				0,203

5.3 Hypotesprövning

I följande avsnitt redogörs studiens hypotesprövning samt analys. Hypoteserna redogörs var för sig. Hypoteserna testas inom respektive riskkategori, finansiell risk, affärsrisk, operationell risk, strategisk risk samt totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Hypotes 1 prövas med hjälp av en analys i form av en frekvenstabell samt ett diagram som visar spridningen över företagens totala upplysningar. Hypoteserna 2 till 7 prövas med hjälp av den multipla linjära

regressionsanalysen. Hypotesprövningen bevisar om hypoteserna förkastas eller förkastas inte.

5.3.1 Reglering

Hypotes 1: IFRS reglerade företag lämnar lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Som tidigare nämnt i kapitel fyra, oberoende variabler, kommer denna hypotes inte att testas genom någon statistisk modell. Frekvenstabellen nedan visar att företag i genomsnitt lämnar 68,43 procent av checklistans upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Vidare visar frekvenstabellen att det företag som uppger minst av checklistans risker och osäkerhetsfaktorer endast uppnår 39,47 procent, jämfört med det företag som uppger mest med 94,74 procent. Det visar på stora skillnader i mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som företagen redovisar. Vilket även illustreras i diagram 5.3.1. Detta styrks även med standardavvikelsen som bekräftar att det finns en spridning på 8,60 procent runt medelvärdet. Precis som Combes-Thuélin m.fl. (2006) visar i sin studie, visar denna studie ett resultat på att företag lämnar olika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer trots den starka IFRS regleringen. En anledning till spridningen av upplysningar, trots regleringar och lagar, kan tänkas vara hur IFRS reglerna och lagarna definieras och tolkas. Tidigare studier har riktat kritik mot IFRS och hur de tolkas samt översätts (se till exempel Baskerville & Evans 2011). Ett tydligt exempel på detta är hur det ständigt hänvisas till ”väsentliga upplysningar” i IFRS standarderna och att de därmed överlämnar tolkningen fritt till företagen. Som studien argumenterar för, påverkar ”tvingande isomorfism” kvalitén på företagets årsredovisningar positivt. Dock visar denna studie att spridningen av företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer är stor och att den ”tvingade isomorfismen” därmed inte ensam kan förklara företagens mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Införandet av IFRS har för avsikt att företag inom Europa ska gå mot allt mer homogena upplysningar om till exempel risker och osäkerhetsfaktorer, dock visar denna studie på att de fortfarande har långt kvar innan företagen lämnar lika mängd sådana upplysningar. Att hypotes 1 förkastas visar också att det verkar finnas något annat som påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhets faktorer. Som

nästa steg i analysen följer därför prövning av hypoteser kring andra faktorer som kan tänkas påverka dessa upplysningar.

Tabell 5.3.1 Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer	Minimum	Maximum	Medelvärde	Standardavvikelse
Summa:	39,47 %	94,74%	68,43%	8,60 %

Nedan presenteras ett diagram över det empiriska resultatet för de granskande företagen. Diagrammet illustrerar spridningen för företagens totala upplysningar i procent för att ge en lättöverskådlig bild över det totala resultatet.

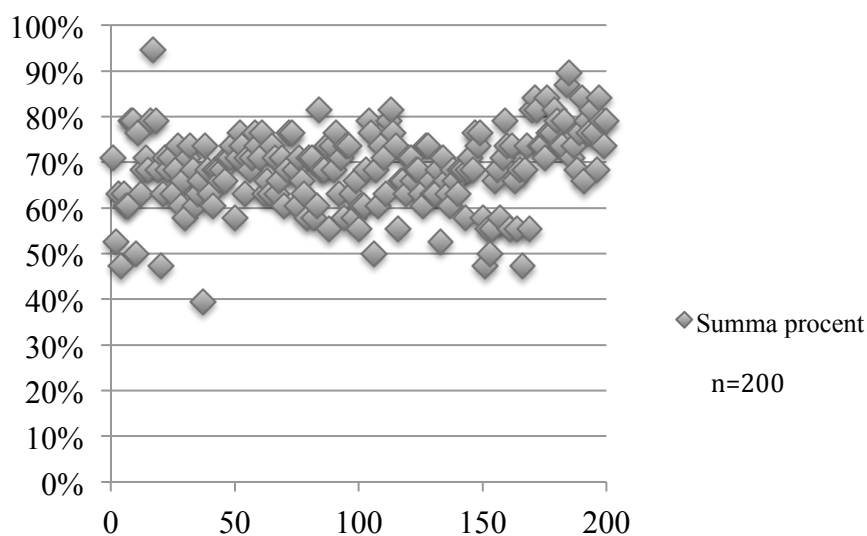

Diagram 5.3.1 Företagens spridning för deras upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

5.3.2 Bransch

Hypotes 2a: Det finns ett samband mellan bransch och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

Studien visar att det inte finns något samband mellan bransch och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då modellen har ett signifikansvärde på 0,203. Enligt ”mimetisk isomorfism” imiterar företag varandra för att anses som

legitima och trovärdiga, vilket skulle resultera i homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vilket inte stämmer överens med denna studies resultat. Hypotes 2a förkastas därmed och inget signifikant samband kan påvisas angående bransch och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 2b: Det finns ett samband mellan bransch och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer.

Inom den finansiella risken förkastas modellen då signifikantvärde är 0,127. Det innebär att det inte existerar något samband mellan bransch och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktor inom finansiell risk och hypotesen förkastas (*se tabell 5.2.1*). Vidare förkastas hypotesen inom affärsrisk då modellen har ett signifikantvärde på 0,623 (*se tabell 5.2.2*). Modellen för operationell risk förkastas då signifikansvärdet är 0,490. Inget samband mellan bransch och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer sammanträffas och hypotesen förkastas (*se tabell 5.2.3*). Vid strategisk risk har hela modellen ett signifikansvärde på 0,009. Ingen av branschvariablerna är dock signifikanta i modellen och därmed förkastas hypotes 4b (*se tabell 5.2.4*).

5.3.3 Revisionsbyrå

Hypotes 3a: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Den så starka kultur som råder inom de olika revisionsbyråerna är ett exempel på den ”normativa isomorfism” inom den institutionella teorin. Dock påvisar studien att det inte finns något samband mellan företag och det revisionsbolag som reviderar företaget i fråga om mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som rapporteras. Johansson m.fl. (2005) argumenterar för att revisionsbyråernas kultur präglar deras sätt att arbeta vilket inte styrks i denna studie vad gäller mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Modellen visar på ett signifikansvärde på 0,203. Eftersom inga signifikanta samband mellan företag och deras val av revisionsbyrå erhålls förkastas hypotes 3a (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 3b: Det finns ett samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Inom ramen för den finansiella risken går det ej att påvisa något signifikant samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Modellen har ett signifikansvärde på 0,127 och hypotesen förkastas (se tabell 5.2.1). Det finns inget signifikant samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom kategorin affärsrisk och därför förkastas även hypotesen inom affärsrisk som har ett signifikansvärde på 0,623 (se tabell 5.2.2). Modellen för operationell risk visar ett signifikansvärde på 0,490, vilket innebär att det inte finns något signifikant samband mellan företagets val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den operationella risken och hypotesen förkastas (se tabell 5.2.3). Inom strategisk risk finns det dock svaga signifikanta positiva samband för Deloitte (0,087) och Grant Thornton (0,080) samt ett relativt starkt signifikant negativt samband för SET (0,002) när det gäller företagets upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Detta antyder att företag som revideras av Deloitte och Grant Thornton lämnar fler upplysningar om strategiska risker och osäkerhetsfaktorer än företag som revideras av PWC samt att företag som revideras av SET lämnar färre upplysningar än företag som revideras av PWC. Modellens signifikansvärde är 0,009 och har en justerad förklaringsgrad på 8,8 procent. Modellen påvisar att företagets val av revisionsbyrå påverkar deras upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den strategiska risken. Därmed kan hypotesen inte förkastas inom den strategiska riskkategorin (se tabell 5.2.4).

5.3.4 Ägarspridning

Hypotes 4a: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Deegan & Unerman (2006) hävdar att företag med flera spridda aktieägare ofta har högre krav från aktieägarna på innehållet i de finansiella rapporterna. Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer bör därför öka med flera spridda ägare enligt Deegan & Unerman (2006). Däremot visar denna studies resultat att det inte finns

något signifikant samband mellan företagets ägarspridning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Modellen har ett signifikansvärde på 0,203 och hypotes 4a förkastas då inget samband för ägarspridning kan påvisas (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 4b: Det finns ett positivt samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Den finansiella riskkategorin kan inte påvisa något signifikant samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risk och osäkerhetsfaktorer. Modellen har ett signifikansvärde på 0,127 och därmed förkastas hypotesen inom den finansiella risken (*se tabell 5.2.1*). Inom modellen för affärsrisk är signifikansvärdet 0,623 vilket inte visar på något positivt signifikant samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, vilket innebär att hypotesen förkastas (*se tabell 5.2.2*). Den operationella risken kan inte heller påvisa något samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då modellens signifikansvärde är 0,490. Även hypotes 4b förkastas (*se tabell 5.2.3*). Modellen för strategisk risk visar inte på något samband mellan företagets ägarspridning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då variabeln andel kapital har ett signifikansvärde på 0,850 och hypotes 4b förkastas (*se tabell 5.2.4*).

5.3.5 Storlek

Hypotes 5a: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Den multipla linjära regressionsanalysen för totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer har ett signifikansvärde på 0,203 vilket innebär att det inte finns något positivt samband mellan företagets storlek och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Enligt positive accounting theory saknas incitament för företag att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till marknaden om det påverka bolagen negativt, samtidigt argumenteras det att större företag ändå är benägna att lämna ifrån sig mer upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer för att slippa politisk uppmärksamhet och dess kostnader, vilket inte stämmer överens med

studiens resultat. Hypotes 5a förkastas då inget signifikant positivt samband påvisas mellan företagets storlek och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 5b: Det finns ett positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Modellen för den finansiella risken förkastas då signifikantvärde är 0,127. Det innebär att det inte finns något positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom finansiell risk och hypotesen förkastas (*se tabell 5.2.1*). Inom affärsrisk existerar inte heller något positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, då modellen har ett signifikantvärde på 0,623 och därmed förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.2*). Inget positivt samband mellan företagets storlek och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer påträffas i modellen för operationell risk då signifikansvärdet är 0,490 och därmed förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.3*). Vid strategisk risk har hela modellen ett signifikansvärde på 0,009. Variabeln storlek har ett signifikansvärde på 0,046 och den standardiserade riktningskoefficienten är 0,145. Detta tyder på att det finns ett positivt samband mellan företagets storlek, i form av antalet anställda och till viss del omsättning vid test i annan modell (*se bilaga 3*), och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vid strategisk risk, det vill säga att större företag lämnar fler upplysningar om strategisk risk, och hypotesen förkastas inte (*se tabell 5.2.4*).

5.3.6 Skuldsättning

Hypotes 6a: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Modellen för totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer har ett signifikansvärde på 0,203 och därmed förkastas hypotesen. Enligt positive accounting theory argumenteras det för att i takt med att skuldsättningen ökar hos ett företag, blir företaget mer motiverad att lämna upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer för att minska kostnaden mellan långgivaren och företaget. Vidare diskuteras det om att

upplysningar om företagets skuldsättning handlar om trovärdighet och förtroende mot aktieägare. Enligt denna studie finns det inget samband mellan företagets skuldsättning och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och därmed förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 6b: Det finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Den finansiella riskens modell har ett signifikansvärde på 0,127 och därmed förkastas modellen. Det finns inget positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vid finansiell risk och hypotesen förkastas (*se tabell 5.2.1*). Affärsriskens modell har ett signifikansvärde på 0,623 och därmed förkastas hypotesen då det inte finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer (*se tabell 5.2.2*). Modellen för operationell risk med signifikansvärde 0,490 visar att det inte finns ett positivt samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer vid operationell risk och därför förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.3*). För strategisk risk är hela modellens signifikansvärde 0,009. Variabel skuldsättning är dock inte signifikant (0,971) i modellen och därmed förkastas hypotesen då det inte finns något samband mellan företagets skuldsättning och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk (*se tabell 5.2.4*).

5.3.7 Lönsamhet

Hypotes 7a: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Utifrån modellen för totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer prövas hypotesen. Då modellen har ett signifikansvärde på 0,203 förkastas modellen. I legitimitetsteorin diskuteras det hur företag måste skapa trovärdighet och legitimitet genom att upplysa om risker och osäkerhetsfaktorer som är eniga med samhällets indirekta krav. Vidare diskuteras det att ett företags överlevnadsförmåga och trovärdighet bevisas genom att det bedrivs lönsamt. I denna studie finns det inte ett

positivt samband mellan företagets lönsamhet och mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och därmed förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.5*).

Hypotes 7b: Det finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Enligt modellen för finansiell risk, med ett signifikansvärde på 0,127 finns det inte ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom finansiell risk, och därmed förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.1*). Vidare, inom affärsrisk med ett signifikansvärde på 0,623, förkastas hypotesen då det inte finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom affärsrisk (*se tabell 5.2.2*). Inom operationell risk har modellen ett signifikansvärde på 0,490 vilket säger att det inte finns ett positivt samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom operationell risk (*se tabell 5.2.3*). Modellen för strategisk risk har ett signifikansvärde på 0,009. Variabeln lönsamhet är dock inte signifikant (0,174) i modellen, det finns således inget samband mellan företagets lönsamhet och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk och därför förkastas hypotesen (*se tabell 5.2.4*).

5.4 Sammanställning av hypotesprövning

I nedanstående tabell presenteras en sammanställning av hypotesprövningen som visar ifall hypotesen förkastas eller förkastas inte.

Tabell 5.4 Sammanställning av hypotesprövning

Hypotes	Finansiell risk	Affärsrisk	Operationell risk	Strategisk risk	Totalt
H1	-	-	-	-	Förkastas
H2a	-	-	-	-	Förkastas
H2b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas	-
H3a	-	-	-	-	Förkastas
H3b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas ej	-
H4a	-	-	-	-	Förkastas
H4b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas	-
H5a	-	-	-	-	Förkastas
H5b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas ej	-
H6a	-	-	-	-	Förkastas
H6b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas	-
H7a	-	-	-	-	Förkastas
H7b	Förkastas	Förkastas	Förkastas	Förkastas	-

---

6 Diskussion och slutsatser

I studiens avslutande kapitel diskuteras studiens slutsatser utifrån tidigare forskning, klassiska teorier samt resultatet från den empiriska analysen och hypotesprövningen. Slutsatserna ger svar på studiens frågeställning och syfte. Avslutningsvis presenteras ett avsnitt om självkritik samt förslag till vidare forskning.

6.1 Inledande slutsats

Syftet med studien är att förklara skillnaden i varför företag noterade på Stockholmbörsen OMX lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Med hjälp av tidigare forskning, klassiska teorier samt undersökningens empiriska analys kan slutsatser dras för hela studiens population. Med tanke på den höga svarsfrekvensen (se tabell 4.6) studien erhållit på de granskande årsredovisningarna kan generaliseringar göras utan att behöva iaktta någon större försiktighet. Studien visar att varken institutionell teori, positive accounting theory eller legitimeringsteorin kan förklara skillnader mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Vidare påvisas ett signifikant samband mellan storlek samt val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk (se tabell 5.2.4). Detta tyder på att positive accounting theory samt institutionell teori endast kan förklara upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk och inte inom de andra riskkategorierna, finansiell risk, affärsrisk och operationell risk.

6.2 Finansiell risk

Den första kategorin av risk som studien har undersökt behandlar den finansiella risk som företag är utsatta för. Det har varit den kategori som innehållit flest risk och osäkerhetsfaktorer på checklistan. Studien och den multipla regressionsanalysen kan inte påvisa något signifikant samband mellan finansiell risk och de variabler som testats i hypotesprövningen (se tabell 5.2.1). Varken storlek, lönsamhet, skuldsättningsgrad, ägarstruktur, bransch eller tillhörande revisionsbyrå påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den finansiella risken. Därför finns det inget stöd att hämta från de ”klassiska teorierna” för att förklara skillnader i varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

inom finansiell risk. Den finansiella risken är dock den riskkategori där företagen överlag lämnar flest upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Trots detta finns det en relativt stor skillnad i mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den finansiella risken. Institutionell teori och begreppet ”tvingande isomorfism” behandlar de formella och informella regler, lagar och normer som finns inom företagens omgivning (DiMaggio & Powell, 1983). Trots denna starka teori om hur ”tvingande isomorfism” gör att företag anpassar sig efter dessa regler, lagar och normer påvisar denna studie inget samband inom den finansiella riskkategorin som kan förklara varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Även Judge m.fl. (2010) argumenterar för att införandet av IFRS leder till att europeiska företag går mot allt mer homogena upplysningskrav på grund av politiska beslut, vilket inte påvisas i denna studie. Under studiens gång har det uppmärksamats att risk och osäkerhetsfaktorerna under den finansiella riskkategorin har varit tydligare i sin definiering i IFRS standarderna än de andra riskkategorierna. Under IAS 39 och IFRS 7 definieras och behandlas finansiella instrument. Som resultat av finanskrisen infördes IFRS 7 vilket betyder att företag från och med 2009 års årsredovisningar, måste upplysa om värdering och klassificering av finansiella instrument (Marton, Lumsden, Lundqvist, Pettersson & Rimmel, 2010). Med tanke på att IFRS regleringen kring upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer blir allt hårdare med tiden så borde företagens upplysningar enligt institutionell teori således likna varandra, vilket denna studie dock inte stödjer. Då studien behandlar årsredovisningar från år 2009 har det framkommit att ett relativt stort antal företag är väldigt noga med att upplysa om deras risker och osäkerhetsfaktorer inom den finansiella risken. Den stora spridningen i mängden upplysningar inom den finansiella risken tyder dock på att det ännu inte finns en jämn kvalitet på företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den finansiella risken och att tolkningen av IFRS standarderna troligtvis måste tydliggöras.

6.3 Affärsrisk

Studiens andra riskkategori, affärsrisk, behandlar risk och osäkerhetsfaktorer som påverkar företagens löpande rörelse. Affärsrisk är checklistans andra största riskkategori i undersökningen av företagens årsredovisningar. Den multipla regressionsanalysen påvisar inga signifikanta samband mellan företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom kategorin affärsrisk av de

variabler som använts i modellen (*se tabell 5.2.2*). Hypotesprövningen påvisar att storlek, lönsamhet, skuldsättningsgrad, ägarstruktur, bransch eller tillhörande revisionsbyrå inte påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom affärsrisk. Med tanke på att hypotesprövningen inte kan påvisa några signifikanta samband kan studien varken argumentera för att institutionell teori med begreppen ”isomorfism”, positive accounting theory eller legitimeringsteorin verkar kunna förklara skillnader i varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom affärsrisk. Då kategorin affärsrisk innehåller risker och osäkerhetsfaktorer som är av närmare makroekonomisk karaktär är det intressant främst ur agentteorin där företagets storlek lätt förknippas med högre politiska kostnader (Watts & Zimmerman, 1990). För att slippa denna uppmärksamhet från andra organisationer argumenterar Watts & Zimmerman (1990) för att större företag är mer benägna än mindre att justera redovisningen för att minska dessa politiska kostnader. Det finns dock inget i denna studie, varken storlek eller någon av de andra variablerna, som kan förklara varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom affärsrisk. Tidigare forskning hävdar dock att storlek är strakt relaterad till upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer av flera skäl då de finansiella analyserna är fler samt pressen angående redovisning av information från företaget är större (Schipper, 1991), exempelvis upplysningar om risker om rättsprocesser eller marknad (*se bilaga 1*). Denna studies resultat visar dock att något sådant samband inte existerar. Studien påvisar att det finns stor spridning i upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom affärsrisk. Genomsnittliga företaget redovisar cirka hälften av riskerna och osäkerhetsfaktorerna inom affärsrisk på checklistan vilket tyder på att det finns stora skillnader i mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som lämnas inom affärsrisk. Den stora spridningen borde kunna förklaras av att de börsnoterade företagens verksamheter är väldigt olika varandra och är mer eller mindre utsatta för denna kategori av risk och osäkerhetsfaktorer.

6.4 Operationell risk

Operationell risk behandlar risk och osäkerhetsfaktorer som är direkt relaterade till företagets verksamhet och överlevnad. Operationell risk är checklistans tredje riskkategori i undersökningen av företagens årsredovisningar. Den empiriska analysen och hypotesprövningen påvisar inga signifikanta samband mellan upplysningar om

risker och osäkerhetsfaktorer inom operationell risk och de variabler som finns i modellen (*se tabell 5.2.3*). Hypotesprövningen påvisar att storlek, lönsamhet skuldsättningsgrad, ägarstruktur, bransch eller tillhörande revisionsbyrå inte påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom operationell risk. Som tidigare beskrivits vid legitimeringsteorin krävs det att företag följer de informella regler och normer som finns i företagets omvärld för att anses som legitima (Dowling & Pfeffer, 1975). Vidare argumenterar Carlsson (2004) för att företag visar sin trovärdighet och därmed legitimitet genom att agera lönsamt, vilket i sin tur ger ökad kvalitet på upplysningar enligt Einhorn & Ziv (2008). Inom den operationella risken finns risker och osäkerhetsfaktorer som kan påverka ett företags lönsamhet, exempelvis beroende av kunder och leverantörer (*se bilaga 1*). I branscher som generellt är förknippade med höga risker och osäkerhetsfaktorer och som kan få problem med att bedrivas lönsamt, bör det således krävas mer upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer av företag för att de ska erhålla legitimitet. Denna studie visar dock att något sådant samband inte påträffas. Enligt tidigare forskning samt med stöd från legitimeringsteorin borde det således gå att förklara varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom operationell risk. Dock visar denna studie på att det inte verkar finnas några samband mellan vare sig lönsamhet eller övriga variabler och upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer gällande operationell risk.

6.5 Strategisk risk

Studiens sista riskkategori avser den strategiska risken som ett företag kan utsättas för. Strategisk risk förknippas bland annat med företagets konkurrenssituation samt risker avseende varumärke (*se bilaga 1*). Enligt den multipla regressionsanalysen finns det signifikanta samband mellan antal anställda samt ett svagt signifikant samband mellan val av revisionsbyrå och företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk (*se tabell 5.2.4*). Det betyder att vid strategisk risk lämnar större företag fler upplysningar samt att företagets val av revisionsbyrå inte kan uteslutas att det påverkar företagets upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Enligt den institutionella teorin och ”normativ isomorfism” påverkar revisionsbyråernas interna kultur revisorernas sätt att arbeta på (Johansson, 2005). Denna studies empiriska resultat ger stöd åt detta argument då hypotesprövningen finner att det finns ett svagt signifikant samband mellan företagets

val av revisionsbyrå och homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Revisionsbyråer är exempel på organisationer eller så kallade professioner, där denna studie visar hur revisionsbyråerna påverkar företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till att lika varandra. Inga andra samband kan påträffas gällande övriga riskkategorier och företagens val av revisionsbyrå. Detta skulle kunna bero på att risker och osäkerhetsfaktorerna inom kategorin strategisk risk inte är lika tydligt definierade i IFRS eller ÅRL, då de är reglerade, som de andra faktorerna och därför behandlas de annorlunda beroende på vilken revisionsbyrå som reviderar företaget. Revisionsbyråernas tolkningsutrymme och påverkan kan således antas större vid risker inom kategorin strategisk risk. Det andra signifikanta sambandet, antal anställda, visar att storlek också påverka företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom den strategiska risken. Då storleksmättet antal anställda byts ut mot omsättning påvisas ett svagt signifikant samband (*se bilaga 3*). Enligt positive accounting theory argumenteras det i studien för att ”större” företag lättare drar på sig uppmärksamhet som resulterar i högre ”politiska kostnader” (Deegan & Unerman, 2006). Tidigare forskning tyder även på att det finns starka band mellan upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och företagets storlek. Enligt Schipper (1991) är de finansiella analyserna av företaget flera samt pressen angående redovisning av information högre för ”större” företag. Den strategiska risken karaktäriseras av risker som är förknippade med företagets bild över ”var” de vill vara och ”hur” de ska ta sig dit. En anledning till att det går att förklara skillnader i företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer med hjälp av variabeln ”storlek” inom den strategiska risken och inte de andra riskkategorierna kan vara att större företag med ett stort antal anställda tydligare kommunicerar sin strategiska planering och därmed även risk och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med den. För att skapa en samhörighet för de anställda på stora företag krävs det att företag redovisar dessa upplysningar på ett sätt som är effektivt både internt och externt, och den mest informativa källan för ett företag är deras årsredovisning (Adams, 1998).

6.6 Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Studiens totala undersökning, det vill säga summan av alla fyra riskkategorierna, är studiens kärna och huvudämne, upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Studiens multipla regressionsanalys påvisar att det inte finns några signifikanta samband mellan variablerna i modellen och totala mängd upplysningar om risker och

osäkerhetsfaktorer. Studiens samtliga oberoende variabler, storlek, lönsamhet skuldsättningsgrad, ägarstruktur, bransch eller tillhörande revisionsbyrå påverkar inte den totala mängden upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som företagen lämnar (*se tabell 5.2.5*). Enligt Dobler (2008) har företagsstrukturerna blivit mer komplexa, regleringen blivit hårdare samt respekten för finansiella instrument har ökat samtidigt som internationella transaktioner blivit flera, vilket i sin tur har gett upphov till en ökad riskrapportering för företag. Som nämns i studiens inledande problemdiskussion har implementationen av IFRS höjt kvalitén och jämförbarheten av årsredovisningar, vilket gjort det mer konsekvent och ökat tillförlitligheten i årsredovisningarna (Iatridis, 2008). Det råder ingen tvekan om att utvecklingen av företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer går framåt, men problemet som kvarstår är dock fortfarande att företag lämnar olika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Precis som Combes-Thuélin, Henneron & Touron (2006) visar i sin studie, visar denna studies empiriska resultat att det finns stora skillnader i hur börsnoterade företag lämnar upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i sina årsredovisningar. Denna studie visar hur företagens totala mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inte påverkas av den institutionella teorin då varken bransch, val av revisionsbyrå eller IFRS reglerade företag verkar påverka företagens mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer till att likna varandra. Vidare visar studiens resultat att positive accounting theory inte verkar kunna förklara skillnader i företagens mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, då varken ägarstruktur, storlek eller skuldsättning verkar påverka. Legitimitetsteorin verkar inte heller kunna förklara skillnader i företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer då lönsamhet inte påverkar företagens mängd totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Enligt denna studie upplyser det genomsnittliga företaget cirka 68 procent av checklistans totala upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Företaget med minst upplysningar täcker cirka 40 procent av risk och osäkerhetsfaktorerna medan det företaget med flest upplysningar täcker cirka 95 procent (*se tabell 5.3.1*). Troligtvis har IAS/IFRS införande från år 2005 höjt kvalitén i redovisningsstandarderna samt lett till bättre upplysningar i företagens årsredovisningar, vilket var syftet med IAS/IFRS (Daske & Gebhardt, 2006). Men problemet och orsaken till företags olika mängd upplysningar om risker osäkerhetsfaktorer, som även återspeglas i denna studie, kan vara de svårtolkade

regler och standarder som ligger till grund för företagens upprättande av årsredovisningar. Detta i sin tur styrks av flera kunniga inom området, där till exempel Dahlgren & Nilsson (2010) diskuterar hur komplexa redovisningsfrågorna har kommit att bli och att revisorn därför inte längre kan hantera IFRS relaterade redovisningsfrågor. Vidare diskuterar de hur omfattande och sofistikerat regelverket har blivit och att företag därför ofta tolkar IFRS olika, vilket även vidhålls av Pilebjer-Bosson & Strid (2010) och som också hävdar att problemen med IFRS beror på tolkningen av de ofta inte helt entydiga redovisningsreglerna. Det har dock visat sig under studiens gång att upplysningar om en del risker och osäkerhetsfaktorer är relativt homogena i företagens årsredovisningar, vilket kan tyda på att dessa troligtvis är tydligt reglerade av IAS/IFRS och därmed enklare att tillämpa och tolka. Följaktligen kan en förklaring till denna studies empiriska resultat vara att hårdare reglering gör att företag upplyser om de risker och osäkerhetsfaktorer som är reglerade, samt att de övriga frivilliga upplysningarna kan förklaras med hjälp av denna studies resultat över den strategiska risken då dessa faktorer tros vara oreglerade.

6.7 Egna reflektioner och självkritik

Studien har en positivistisk forskningsfilosofi där det hävdas att det är omöjligt att lägga till egna värderingar då författaren själv väljer vilka variabler som skall mätas, vilken data som skall samlas in samt målet med studien. Vidare existerar kritik mot studiens deduktiva forskningsansats då den inte tolkar och förstår de samband som ligger till grund för dess existens. Forskningsmetoden är kvantitativ där kritik har riktats då påverkan från författaren till studien är omöjlig att bortse från samt att analysen inte går att bli bättre än det material som undersöks. Kritik kan även riktas mot valet av datainsamling. Då studien bygger på sekundärdata blir kritiken ofta att författaren saknar kontakt med källan och därför krävs det av författaren att ständigt ha en kritisk inställning gentemot informationen.

Vid urvalet av bolag finns en kritisk synpunkt på att de företag som klassas som finans inom SIX branschindelning bortses. Detta leder till att viss information som kan påverka resultatet om upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer saknas. Nackdelen med att utesluta branschindelningen finans, som ofta är mer utsatta för risker än övriga, utesluter en intressant aspekt om hur olika branscher upplyser om

risker och osäkerhetsfaktorer beroende på hur mycket risk som existerar inom varje bransch.

En annan kritisk synpunkt på studien är den framtagna checklistan. Första aspekten är att den inte är utarbetad efter vilka beroende variabler som är reglerade respektive frivilliga. Detta får som följd att hypotes 1a, ”*IFRS reglerade bolag lämnar lika mängd upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer*”, inte går att mäta. Att från början ta reda på vilka beroende variabler som är reglerade respektive frivilliga hade möjliggjort en mätning. Dock visar förstudien och kontakten med redovisningsspecialisten Sven-Arne Nilsson att det är svårt att göra en sådan tydlig klassificering av upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer med tanke på det omfattande och svårtolkade regelverk som ligger till grund för klassificeringen av reglerade upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Den andra aspekten är att en beroende variabel på checklistan är med för att företag måste upplysa om denna risk eller osäkerhetsfaktor då den existerar. För en del företag existerar inte den beroende variabel och därmed blir svaret automatiskt att bolaget inte upplyser om risken eller osäkerhetsfaktorn, vilket kan göra resultatet missvisande.

6.8 Förslag till fortsatt forskning

Denna studies syfte är att förklara skillnaden i varför företag som är noterade på Stockholmsbörsen lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Då studien avser bedömningar av årsredovisningar från år 2009 hade det varit intressant att vidareutveckla syftet genom att jämföra de noterade bolagen över ett historiskt perspektiv för att kunna mäta kvalitén om upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Genom att konstatera vilka upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som är reglerade respektive frivilliga kan en sådan studie genomföras. Vidare hade det varit intressant att se ifall det finns samband om regleringarnas påverkan på mängden upplysningar och risker och osäkerhetsfaktorer och dess riktning, samt vad som förklarar mängden frivilliga upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer och dess riktning. Då stark kritik har riktats mot regleringarna som existerar i dagsläget är en intressant aspekt för framtid forskning hur regleringarna vidareutvecklas för att kunna uppnå sitt mål inom upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Genom att bygga på denna studie och att jämföra framtida årsredovisningar, för att se hur företagen där upplyser om risker och

osäkerhetsfaktorer, bör förklaringar hittas sett från regleringarnas perspektiv. Intresse finns även för att se ifall regleringarna har vidareutvecklats för att ha en positiv utveckling för upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Ytterligare intresse är att se hur olika yrkesgrupper står sig till upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer på noterade bolag i deras årsredovisningar. Exempelvis kan framtida studier jämföra analytikens och revisorers olika syn på företagens upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer. Genom att utföra en kvalitativ forskningsmetod går det att konstatera olika perspektiv på bedömningar av årsredovisningar och därmed få likheter eller olikheter som kan bidra till en ökad förståelse om företags upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer i deras årsredovisningar. Då studien endast funnit svaga signifikanta samband med låg förklaringsgrad för homogena upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer inom strategisk risk antyder det på att det finns andra faktorer som förklarar varför företag lämnar olika upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer, vilket hade varit intressant för framtida studier.

Källförteckning

- Aboody, D., & Kaznik, R. (2000). CEO stock option awards and the timing of corporate voluntary disclosures. *Journal of Accounting and Economics*, 29(1), s. 73–100.
- Adams, C.A., Hill, W.Y., & Roberts, C.B. (1998). Corporate social reporting practices in western Europe: Legitimizing corporate behavior? *British Accounting Review*. 30, s. 1–21
- Adrem, A. H. (1999). *Essays on Disclosure Practices in Sweden – Causes and Effects*. 1upl. Lund: Lund University Press
- Affärsvärlden. (2011). *Ericsson listar sina svagaste punkter* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.affarsvarlden.se/hem/it_telekom/> (2011-06-07)
- Ali, M. (2005). A synthesis of empirical research on international accounting harmonization and complicity with international financial reporting standards. *Journal of accounting Literature*, 24, s. 1–52.
- Andersson, A., Cato, J., Hansson, K., Tagesson, T., & Yrjö Collin, S.O. (2009) Explaining the choice of accounting standards in municipal corporations: Positive accounting theory and institutional theory as competitive or concurrent theories. *Critical Perspectives on Accounting*. 20, s. 141–174.
- BAS nyckeltal. (2006). *För bättre analys och effektivare ekonomistyrning*, Sverige: Norstedts juridik AB.
- Baskerville, R., & Evans, L. (2011). *The darkening glass: Issues for translation if IFRS*. The Institute of Chartered Accountants of Scotland.
- Beretta, S., & Bozzolan, S. (2004). A framework for the analysis of firm risk communication. *The International Journal of Accounting*, 39(1), s. 265–288.
- Broberg, P., Tagesson, T. & Collin, S-O. (2009). What explains variation in voluntary disclosure? A Study of the annual reports of corporations listed on the Stockholm Stock Exchange. *Journal of management and governace*, 14:4, s. 351–377.
- Bryman, A., & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 1upl. Malmö: Liber Ekonomi.
- Bryman, A., & Bell, E. (2007). *Business research methods*, 2upl. New York: Oxford University Press inc.
- Buck, T., & Chizema, A. (2006). Neo-institutional theory and institutional change. *International Business Review*, 15, s. 488–504.

- Buisman, J. (2006). Första erfarenheterna av IFRS, *Balans* 5, s. 36–39.
- Carlsson, M. (2004). *Att arbeta med företagsanalys*, 6upl. Malmö: Liber.
- Clarkson, M. B. E. (1995). A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance, *The Academy of Management Review*, 20(1), s. 92–117.
- Combes-Thuélin, E., Henneron, S., & Touron, P. (2006). Risk regulations and financial disclosure: An investigation based on corporate communication in French traded companies. *Corporate Communications: An International Journal*, 11(3), s. 303–326.
- Cooper, D., & Schindler, P. (2006). *Business Research Methods*. Academic Internet Publishers Incorporated
- Dahlgren, J., & Nilsson, S-A. (2010). Apropå IFRS: förvirring kring avvecklad verksamhet, *Balans* 2, s. 30–31.
- Daske, H., & Gebhardt, G. (2006). International Financial Reporting Standards and Experts perceptions of Disclosure Quality. *Abacus*. 42(3), s. 461–498.
- Deegan, C., & Unerman, J. (2006). *Financial Accounting Theory*, European edition. Berkshire: McGraw - Hill Education.
- DiMaggio, P.J., & Powell, W.W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48, s. 147–160.
- Djurfeldt, G., & Barmark, M. (2009). *Statistisk verktygslåda 2 – multivariat analys*. 1:2 Upl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Djurfeldt, G., Larsson, R., & Stjärnhagen, O. (2010). *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. 2:2 Upl. Lund: Studentlitteratur AB
- Dobler, M. (2008). Incentives for risk reporting: A discretionary disclosure and cheap talk approach. *The International Journal of Accounting*, 43, s. 184–206.
- Dowling, J., & Pfeffer, J. (1975). Organizational Legitimacy: Social Values and Organizational Behavior. *Pacific Sociological Review*, 18, s. 122–136.
- Einhorn, E., Ziv, A. (2008). Interemporal Dynamics of Corporate Voluntary Disclosures. *Journal of Accounting Research*. 46(3), s. 567–589.
- Eriksson-Zetterquist, U. (2009). *Institutionell teori – idéer, modern, förändring*. Stockholm: Liber AB

- Evans, L. (2003). The true and fair view and the fair presentation override of IAS 1, *Accounting and Business Research*, 4, s. 311–325.
- FAR. (2009). *IFRS – volymen 2009*. Stockholm: Far Förlag AB.
- Fuller, J., & Jensen, M. C. (2002). Just say no to Wall Street. *Journal of Applied Corporate Finance*, 14(4), s. 41–46.
- Hackston, D., & Milne, M. (1996). Some determinants of social and environmental disclosures in New Zealand companies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 9 (1), s. 77–108.
- Hartman, S. (2008). *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*, 4upl. Falun: Scandbook AB.
- Hines, R.D. (1988). Financial Accounting: In Communicating Reality, We Construct Reality. *Accounting, Organizations and Society*, 13, s. 251–261.
- Hutton, A. (2004). Beyond financial reporting: An integrated approach to disclosure. *Journal of Applied Corporate Finance*, 16(4), s. 8–16.
- Iatridis, G. (2008). Accounting disclosure and firms' financial attributes: Evidence from the UK stock market. *International Review of Financial Analysis*, 17, s. 219–241.
- Iatridis, G. (2010). International Financial Reporting Standards and the quality of financial statement information. *International Review of Financial Analysis*, 19, s. 193–204.
- Isaksson, A., Martikainen, T., & Nilsson, H. (2002). *Företagsvärdering med fundamental analys*, 1upl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jaafar, A., & McLeay, S. (2007). Country Effects and Sector Effects on the Harmonization of Accounting Policy choice. *Abacus*, 43(2), s. 156–189.
- Jacobsen, D-I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Lund: Studentlitteratur AB.
- Jeppesen, K. (2007). Organizational risk in large audit firms. *Managerial Auditing Journal*, 22 (6), s.590–603.
- Johansson, S-E., Wallerstedt, E., Westerdahl, S., Öhman, P., & Tschudi, F. (2005). *Uppdrag revision: revisorprofessionen i takt med förväntningarna*, 1upl. Sverige: SNS förlag.
- Jones, S., & Finley, A. (2011). Have IFRS made a difference to intra-country financial reporting diversity. *The British Accounting Review*, 43, s. 22–38.

- Jorgensen, B. N., & Kirschenheiter, M. T. (2000). Voluntary versus mandatory risk disclosures with asymmetric information and costly investment in information technology. Working paper, Harvard University and Columbia University.
- Judge, W., Li, S., & Pinsker, R. (2010). National Adoption of International Accounting Standards: An Institutional Perspective. *Corporate Governance: An International Review*, 18(3), s. 161–174.
- Khadaroo, M.I. (2005). An institutional theory perspective on the UK's private finance initiative Accounting standard setting process. *Public Management review*. 7(1), s. 69–94.
- Kock, C.J. (2005). When the Market Misleads: Stock Prices, Firm Behavior, and Industry Evolution. *Organization Science*. 16(6), s. 637–660.
- Leuz, C. (1999). Proprietary versus non-proprietary disclosures: voluntary cash flow statements and business segment reports in Germany. Working paper. *Department of business and Economics*. Johann Wolfgang Goethe-Universität, Frankfurt.
- Linsley, P. M., & Shrives, P. J. (2006). Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies. *The British Accounting Review*, 38(4), s. 387–404.
- Lumsden, M., Lundqvist, P., Marton, J., Pettersson, A.K., & Rimmel, G. (2010). *IFRS– I teori och praktik*, 2upl. Stockholm: Bonnier Utbildning AB.
- Maury, B., & Pajuste, A. (2004). Multiple large shareholders and firm value, *Journal of Banking & Finance*, 29, s. 199–207.
- Meyer, J., & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *The American Journal of Sociology*, 83(2), s. 340–363.
- Mitchell, V. (1996). Assessing the reliability and validity of questionnaires: an empirical example. *Journal of Applied Management Studies*. 5(2), s. 199–207.
- Nordea. (2011). *Historiska valutakurser* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.nordea.se/Foretag/Placeringar/Priser+rantor+och+kurser/Historiska> (2011-06-07).
- Pilebjer-Bosson, I-M., & Strid, C. (2010). Angrip problemen med IFRS från grunden, *Balans 4*, s. 54–55.
- Prencipe, A. (2004). Proprietary costs and determinants of voluntary segment disclosure: Evidence from Italian listed companies. *European Accounting Review*. 13(2), s. 319–430.

- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2007). *Research methods for business students*, 4th ed. London: Pearson Education.
- Skinner, D. J. (1994). Why firms voluntarily disclose bad news. *Journal of Accounting Research*, 32(1), s. 38–60.
- Skinner, D. J. (1997). Earnings disclosures and stockholder lawsuits. *Journal of Accounting and Economics*, 23(3), s. 249–282.
- Tagesson, T., Blank, V., Broberg, P., & Collin, S.-O. (2009). What explains the Extent and Content of Social and Environmental Disclosures on Corporate Websites: A Study of Social and Environmental Reporting in Swedish Listed Corporations. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 16, s. 352–364.
- Tagesson, T., Dahlgren, M., & Håkansson, M. (2005). Swedish Financial Managers Attitudes towards the implementation of the IASB's Standards – The Relationship between Attitudes towards Harmonisation and the Internationalisation of the Corporation. *Financial Reporting, Regulation and Governance*, 4(2), s. 1–24.
- Touron, P. (2005). The adoption of US GAAP by French firms before the creation of the International Accounting Standard Committee: An institutional explanation. *Critical Perspectives on Accounting*, 16, s. 851–873.
- Tsang, E. (2001). Annual Report Disclosure and Corporate Legitimacy Management: A Study of Singapore Companies' Responses to the Government's Call for Venturing Abroad. *Asia Pacific Journal of Management*, 18, s. 27–43.
- Watts, R.L., & Zimmerman, J.L. (1978). Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards. *The Accounting Review*, 53(1), s. 112–134.
- Watts, R.L., & Zimmerman, J.L. (1979). The Demand for and Supply of Accounting Theories: The Market for Excuses. *The Accounting Review*, 54(2), s. 273–305.
- Watts, R.L., & Zimmerman, J.L. (1990). Positive accounting theory: A ten year perspective. *The accounting review*, 65(1), s. 131–156.
- Whittington, G. (2005). The adoption of international accounting standards in the European Union. *European Accounting Review*, 14, s. 127–153.

Bilaga 1 – Checklista

Checklista – Upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer

Finansiell risk	Affärsrisk	Operationell risk	Strategisk risk
Finansieringsrisk	Marknadsrisk	Legala risker	konkurrenter
Ränterisk	Produktrisker	Miljörisker	Rörelseförvärv
Valutarisk	Risk i produktion	Kundberoende	Kundmönsterförändringar
Kreditrisk	Risk i organisation	Leverantörsrisk	Varumärkesrisk
Lönsamhetsrisk	Makrorisk	Anläggningsrisk	
Soliditetsrisk	Företagsstorlek	Patent/Licenser	
Kapitalrisk	Livscykel		
Likviditetsrisk	Politisk risk		
Investeringsrisk	Verksamhet utomlands		
Framtida resultat	Rättsprocesser		
Börsvärde	Antagande om framtiden		
Kommentar till nyckeltal			
Tilläggsupplysningar i noter			
Risker i förvaltningsberättelse			
Värdering av finansiella instrument			
Känslighetsanalys			
Upplysning om riskhantering			

Bilaga 2 – Korrelation variabler

Variabler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
Omställning (a)	1																										
Bakomslutning (b)	0,78 3***	1																									
Anställda	0,48 9***	0,45 1**	1																								
Skuldsättningegrad	0,35 9***	0,27 5**	0,1 79*	1																							
Rästabilt et. totalt kapital	0,29 6***	0,15 0*	0,1 12	0,0 18	1																						
Rästabilt et. eget kapital	0,27 0***	0,17 3*	0,1 07	0,0 37	0,067 9***	1																					
Ägarspidning (företag)	- 0,00 8	0,00 1	- 0,3 12	0,0 17	0,218 **	0,04 1	1																				
Ägarspidning (kapital)	- 0,08 9	- 0,07 0	- 0,1 33†	0,0 16	0,165 *	0,02 6	-0,79 6**	1																			
Industri	0,18 3**	0,14 0*	0,2 08*	0,1 80*	0,043 -	- 0,01 6	0,20 4**	0,03 8	1																		
Sällsköpsvaror	0,19 0**	0,05 4	- 0,0 29	0,1 45*	0,137 †	0,13 9*	0,01 3	0,04 6	- 0,31 6**	1																	
Dagligvaror	- 0,00 4	0,02 3	- 0,0 41	- 0,0 33	0,083 -	0,27 7**	0,03 1	0,08 4	- 0,13 10†	- 0,08 8	1																
Informationssektorn	- 0,23 0	- 0,26 5**	- 0,1 21†	- 0,1 18†	- 0,059 -	0,02 7	0,20 8**	0,10 8	- 0,36 4**	0,24 5**	0,10 1	1															
Hälsövar	- 0,29 3***	- 0,11 86	- 0,0 81*	- 0,1 81**	- 0,227 ***	0,17 9*	- 0,10 8	- 0,10 1	- 0,27 1**	0,18 2**	0,07 5	1															
Energi	0,01 7	0,09 3	- 0,0 41	- 0,0 40	- 0,009 -	0,02 5	0,01 9	0,01 8	- 0,09 8	- 0,06 6	0,02 7	0,0 76	1														
Telekom	0,05 9	- 0,04 09	0,0 27	- 0,0 27	0,078 -	0,09 5	0,14 9*	0,23 3**	- 0,12 11†	- 0,08 3	- 0,03 03	- 0,0 69	1														
Kraftförsörjning	0,11 2	0,00 1	0,0 29	0,0 24	0,012 -	0,01 0	0,00 2	0,03 6	- 0,04 9	0,33 -	0,14 38	0,0 28	0,0 01	1													
Material	0,13 8†	0,15 3*	0,0 31	- 0,0 30	0,022 -	0,15 1*	0,02 3	0,07 3*	- 0,17 3*	0,11 6	0,04 34†	0,1 00	0,1 03	1													
PWC	0,00 9	0,05 6	0,0 37	- 0,1 10	0,066 -	0,03 0	0,05 0	0,03 1	0,05 3	0,02 7	0,10 0	0,0 24	0,0 9	0,0 6	1												
Ernst&Young	0,03 7	0,11 9†	0,0 02	0,0 55	0,079 -	0,12 7†	0,01 5	0,02 2	0,04 2	0,01 3	0,10 8	0,0 22	0,0 47	0,0 2	1												
KPMG	0,12 11	0,11 4	0,0 16	0,1 08	0,063 -	0,15 8*	0,04 6	0,10 6	0,01 5	0,03 5	0,22 3**	- 0,0 26	0,0 73	0,0 9	1												
Deloitte	- 0,03 6	- 0,01 0	- 0,0 40	- 0,0 47	0,095 -	0,00 0	0,03 6	0,11 7†	- 0,02 8	- 0,00 7	- 0,06 0	0,0 44	0,0 29	0,0 04	1												
Grant Thornton	- 0,09 4	- 0,08 6	- 0,0 48	- 0,0 75	0,048 -	0,00 1	0,05 8	0,10 6	0,00 4	0,05 7	0,02 4	0,0 66	0,0 *	0,0 01	1												
SEY	- 0,17 5†	- 0,10 0	- 0,0 35	- 0,0 86	0,003 -	0,00 0	0,15 4*	0,16 7**	0,00 4	0,05 7	0,20 0**	0,0 34	0,0 49	0,0 01	1												
BDO	- 0,07 8	- 0,04 1	- 0,0 39	- 0,0 84	0,065 -	0,03 3	0,14 9*	0,08 7	- 0,06 9	- 0,08 6	- 0,01 9	0,0 68	0,0 40	0,0 01	1												

† Korrelationen är signifikant på 0.1 nivå.
** Korrelationen är signifikant på 0.01 nivå

* Korrelationen är signifikant på 0.05 nivå.
*** Korrelationen är signifikant på 0.001 nivå.

Bilaga 3 – Multipel linjär regressionsanalys – strategisk risk

Tabell. Multipel linjär regressionsanalys – Strategisk risk

Oberoende variabler	Standardiserad koefficient	Signifikans	Toleransvärde	VIF-värde
Konstant	-	0,000	-	-
Omsättning (ln)	0,148	0,087	0,624	1,602
Räntabilitet på totalt kapital	0,082	0,277	0,808	1,238
Andel kapital	0,012	0,872	0,803	1,246
Skuldsättningsgrad	-0,020	0,793	0,797	1,254
Sällanköpsvaror	-0,122	0,117	0,766	1,306
Dagligvaror	-0,036	0,632	0,843	1,186
Informationsteknik	0,126	0,130	0,672	1,489
Hälsovård	0,041	0,622	0,669	1,496
Energi	-0,008	0,909	0,952	1,051
Telekommunikation	0,090	0,218	0,876	1,141
Kraftförsäljning	0,013	0,846	0,961	1,040
Material	0,098	0,182	0,860	1,163
Ernst & Young	-0,036	0,636	0,794	1,259
KPMG	0,025	0,746	0,760	1,315
Deloitte	0,117	0,114	0,858	1,166
Grant Thornton	0,125	0,080	0,911	1,097
SET	-0,206	0,005	0,879	1,138
BDO	0,053	0,445	0,947	1,056
Förklaringsgrad (just)				8,3 %
Signifikans				0,012